Posamezna številka 10 vinarjev.

Štev. 288. V Ljubljani, v soboto, 14. decembra 1912. Leto XL.

Velja po pošti:
Za celo leto naprej . K 26·—
za pol leta „ . „ 13·—
za četrt leta „ . „ 6·50
za en mesec „ . „ 2·20
za Nemčijo celoletno „ 29·—
za ostalo inozemstvo „ 35·—

V Ljubljani na dom:
Za celo leto naprej . K 24·—
za pol leta „ . „ 12·—
za četrt leta „ . „ 6·—
za en mesec „ . „ 2·—
V upravi prejeman mesečno K 1·70

SLOVENEC

Inserati:
Enostolpna petitvrsta (72 mm):
za enkrat . . . . po 15 v
za dvakrat . . . . „ 13 „
za trikrat . . . . „ 10 „
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:
enostolpna petitvrsta (72 mm) 30 vinarjev.

Izhaja:
vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona štev. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6. Avstr. poštne hran. račun št. 24.797. Ogrske poštne hran. račun št. 26.511. — Upravniškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 16 strani.

Trpljenje koroških Slovencev.

Pri proračunski razpravi v dunajskem državnem zboru je imel koroški državni poslanec Fr. Grafenauer zanimiv govor, v katerem je razkril naravnost nečuvene razmere, pod katerimi trpi slovensko ljudstvo na Koroškem. Iz govora posnemamo po stenografskem zapisniku sledeče:

Koroški sodniki.

Slovenci prebivajo na Koroškem v 13 sodnih okrajih; v Trbižu, Šmohorju, Podkloštrom, Beljaku, Rožeku, Borovljah, v Celovcu, Svincu, Velikovcu, Doberlavasi in Železni Kapli. **Pri teh okr. sodiščih je nad 30, z deželnim sodiščem vred nad blizo 50 sodnih uradnikov, izmed katerih sta samo 2 Slovenca,** namreč sodni predstojnik v Železni Kapli in pa sodnik v Doberlavasi. Vsi drugi so Nemci, od katerih je en del več ali manj slovenščine zmožen, **velika večina sodnikov, ki imajo s slovenskim ljudstvom uradovati, pa slovenskega jezika sploh ne razume.** Dočim morajo domačini, sinovi slovenskega ljudstva, katerih je lepo število, izven dežele služiti (dr. Kraut v Logatcu, dr. Schaubach v Črnomlju, dr. Sitar v Brežicah, dr. Kušej v Gradcu, dr. Ilavnik pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, dr. Silan v Mariboru itd.), se nastavljajo pri koroških sodiščih v mešanih krajih ljudje iz vseh dežel in z najbolj dvomljivimi jezikovnimi sposobnostmi le, ker so zvesti pristaši nem. nacionalcev. Da, še Poljake imamo, ki pa znajo biti zelo nemškonacionalni, Nemce iz Češkega, Tirolskega, Štajerskega, samo nobenih Slovencev!

Koroški Slovenci ne smejo pred sodiščem slovensko govoriti.

Ti slovenskega jezika nezmožni gospodje se vedno ustavljajo uradovanju v slovenskem jeziku in porabijo vsako priliko v to, da slovenščino odklanjajo. Splošno se sme reči, da ni o kaki enakopravnosti slovenskega jezika, četudi samo teoretični, nobenega govora. Kolikor se slov. jezik sploh uporablja, je samo pripomoček v sili, kadar se obravnava s stranko, ki ni zmožna nem. jezika. Slovenske vloge sicer sodišča sprejemajo, ker to ukazujejo jezikovne naredbe iz leta 1862 in leta 1882, nimamo pa nobenih slovenskih rešitev, niti slovenskih tiskovin, ki so bile še pred par leti pri vseh tozadevnih sodiščih v rabi in ki se zdaj uporabljajo kot ničvreden papir. Glede ustmenega obravnavanja pa sme stranka samo tedaj slovensko govoriti, kadar ni nemščine vešča.

Lah ali pa Kitajec, ki pride slučajno pred naša sodišča, se sme posluževati svoje pravice in materinega jezika, ne sme se pa tega domače slovensko ljudstvo. Kakor hitro zasluti sodnik, da zna stranka nemški jezik, in če ga tudi za silo lomi, jej ne pusti slovensko govoriti. Če hoče stranka kljub temu s sodnikom slovensko govoriti, jej delajo take sitnosti in težave, da mora končno svojo zahtevo umakniti.

Tako je stal n. pr. župnik Sekol iz Vogrč v sodnem okraju Pliberk, torej v čisto slovenskem okraju, pred sodiščem. Moral bi biti zaslišan kot obtoženec zaradi nekega dopisa v »Miru«. Ko začne slovensko govoriti, ga sodnik Fürstbauer ustavi in zahteva, naj govori nemško. Ker se pa župnik tej nečuveni zahtevi ni udal, ga pusti slednjič sodnik slovensko govoriti, sam pa govori nemško. Ko župnik zahteva, da se napravi zapisnik v slovenskem jeziku, je kratkomalo sodnik izjavil, da je zaslišanje končano. In tako je župnik odšel, ne da bi bil v stvari sami zaslišan in ne da bi se bil kak zapisnik napravil! In taki slučaji so pri preiskovalnem sodniku v Celovcu na dnevnem redu.

Pri ravno tem sodišču je sodnik Tscherny slovenskemu koncipientu dr. Gosaku prepovedal s slovensko stranko slovenski govoriti. **Slovenski zastopnik ne sme torej pred sodiščem s slovensko stranko, ki ne zna nemščine, slovensko govoriti! Vprašam vas, ali je na Turškem slabše?** Hochenburger mi mora priznati: Resnico ste govorili, slabše ni niti v Makedoniji.

Drug slučaj. Advokata dr. Brejc in dr. Müller sta zastopala pri okrajnem sodišču v Celovcu tri stranke, od katerih dve ne razumeta nemščine. K obravnavi sta prišla njihova koncipienta dr. Frlan in dr. Oblak. Sodnik dr. Torggler in zapisnikar sta znala oba slovensko, pa sta kljub temu prepovedala koncipientoma slovensko tožbo prednašati in slovensko odgovarjati. Obema je bila beseda vzeta in obravnava preložena. Pri naslednji obravnavi sta se oba koncipienta izkazala s pooblastilom strank, ki njihovo postopanje odobravata in naročata, da morata koncipienta pred sodiščem slovensko razpravljati. Kaj se je zgodilo? Sodnik je kratkomalo celo postopanje ustavil. Dež. sodišče pa je zadevo potrdilo, in kar je najlepše, oba zastopnika naznanilo na advokatsko zbornico, ki je zato oba kaznovala. Postopanju sodnika in advokatske zbornice je iskati vzroka le v narodnem sovraštvu. In to se imenuje na Koroškem postava!

Koroška sodišča nimajo nobenih tolmačev za slovenščino.

Ker mnogi izmed sodnikov ne znajo slovensko, se morajo posluževati slovenskih tolmačev. Večina sodišč na Koroškem pa pravih tolmačev sploh ne pozna. Sodniki kličejo za tolmače kar kakega sodnijskega slugo, paznika ali eksekutorja in ka kratkomalo brez vsakih formalnosti za tolmača napravijo. To delajo n. pr. v Beljaku, kjer ni na celem sodišču niti enega za obravnavo s strankami določenega sodnika, ki bi znal slovensko. Nekoč so poklicali za tolmača nekega hrvaškega frizerja, ki sam ni obvladal slovenskega jezika. Ta slučaj se je zgodil v Svincu, če hoče morda ekscelenca justični minister ime vedeti.

S kakšnimi nesramnimi zvijačami delajo nemški nacijonalci, dokazuje sledeči slučaj. L. 1908. je okrajno sodišče v Celovcu slovensko spisano tožbo kar zavrnilo. Proti temu se je vložila pritožba, kateri je deželno sodišče ustreglo. Nato so pa vzdignili na Koroškem strašen špektakelj. Celovški mestni svet, trgovsko obrtna zbornica in celo deželni zbor so najslovesnejše protestirali proti tem slovenskim »novotarijam«, po shodih so se govorili krvavi govori in nazadnje so napravili predsedniku deželnega sodišča še hrupno demonstracijo. V odgovor nato je pa izšel v uradnem listu »Klagenfurter Zeitung« dne 21. januarja 1909. članek »Jezikovna praksa pri okrajnem sodišču v Celovcu«, ki pomenja strašno blamažo za nemške nacijonalce. Predsednik deželnega sodišča Schmidt je namreč z njim dokazal, da se ni nikdar nobena slovenska tožba od okrajnega sodišča v Celovcu zaradi slovenščine zavrnila in da se je topot prvič zgodilo. Da torej deželno sodišče ni uvedlo z ugodno rešitvijo pritožbe nobene novotarije, k večjemu da se sme odklonitev slovenske tožbe od strani okrajnega sodišča imenovati novotarija. Predsednik je tudi dokazal, da so se preje slovenske tožbe slovensko reševale, da se je pa polagoma ta praksa opustila in da se je zadnja slovenska rešitev l. 1908. odpravila. Ta slučaj nam kaže, da bi se pri koroških sodiščih lahko red napravil, samo če bi si hoteli trud vzeti in jezikovne razmere kakor v tem slučaju tako tudi pri drugih sodiščih določiti. Toda ko je lansko jesen dr. Brejc ob neki priliki opozoril predsednika deželnga sodišča, naj se uradno preiščejo jezikovne razmere od nekdaj in sedaj tudi pri drugih sodiščih, mu je ta odgovoril, da bi to povzročilo v deželi velik vihar, z drugimi besedami, resnica ne sme na dan, resnica, ki bi Nemce prepričala o njihovi lažnjivosti in Slovencem prav dala.

Nemški »kurzovci« sovražniki slovenskega ljudstva.

Omenil sem že, da našo domačo inteligenco, katere imamo prav lepo število, pehajo iz domačije. In kdo prihaja na njih mesto? Takozvani nemški »kurzovci«. Ti ljudje, ki najbrže tudi od dunajske vlade precejšnje podpore vlečejo, so, kar njihovo jezikovno sposobnost in prakso zadeva, popolnoma nesposobni. Tečaji, ki se na Dunaju v ta namen prirejajo, niso nič drugega kakor slepilo, s katerim nas hočejo vlada in nemškonacionalna stranka preslepiti, da jim je na tem, da dobe koroški Slovenci sodnike, ki razumejo tudi slovenski jezik. Nam takih sodnikov ni treba: so popolnoma odveč! Pustite naše sinove, naše izobražence doma v deželi, naj si tukaj služijo svoj kruh, in vse zlo bo odpravljeno!

Ti »kurzovci so po navadi najbolj uporabni voditelji in branitelji »Südmarke« in nemškega »Schulvereina«.

LISTEK.

Špijon.

(Ena noč ob gališko - ruski meji.)
(Marijana Teodorović.)

To vam je bilo zopet razburjenje v Galiciji, posebno v severnejših in vzhodnejših krajih. Krakovska policija je v par tednih polovila celo vrsto ruskih špijonov in skoro vsak dan so časniki poročali o najnovejših senzacionalnih dogodkih. Na političnem nebu so se tedaj zgostili temni oblaki ter preteče oznanjali vojno nevarnost. Povsod so ljudje govorili le o špionaži, v kavarnah, v salonih, na cesti.

Moj soprog je bil tedaj poveljnik in graditelj neke utrdbe, ki so jo stavili tik ob ruski meji. Na svojo pisarno je pazil še ostrejše kot prej, kajti v njej je hranil veliko tajnih načrtov, aktov in popisov, ki so bili za Rusijo posebno važni. Pisarna je bila v našem stanovanju. Z ograjenega dvorišča se je prišlo v ozko vežo s tremi vrati. Leva so vodila v pisarno, ostale dve pa v naše sobe. Nasproti oknu pisarne je stala nizka in podolgovata stražnica, kjer so se straže redno menjavale. Tudi ordonance so bivale tam. Naša sobna okna so gledala na vrt. Preko tega se je videlo na varšavsko cesto in na širne planjave. Na vzhodni strani, nekako deset minut od naše hiše na gričku, je bila utrdba, ki je gospodovala nad celo okolico. Da bi bila varnejša, so jo od vseh strani obdali z jarki in nasipi, ki so jo krili pred sovražnikom.

Krog utrdbe so stale vojaške straže, ki so imele najstrožje ukaze ter so morale poveljniku o vsaki stvari točno poročati. Nekoč javi eden stražarjev mojemu soprogu, da vidi že dalj časa vsako noč duha, ki straši okoli trdnjavice. Moj mož se ni smejal tej vojakovi naivnosti, marveč ga vprašal, kakšen da je bil ta duh.

»Javljam pokorno, duh je bil bel in je letal preko jarkov semtertje!«

»Ali nisi mislil, da utegne biti to kak človek, ki se je nalašč odel v belo rjuho, da bi vas strašil, ali pa vašo pozornost od nekaj druzega obrnil, ali pa celo, da bi vas prepodil?«

»Javljam pokorno,« je jecljal vojak v zadregi, »jaz mislim, jaz mislim, da človek ne more letati, samo . . .«

»Jaz mislim, jaz mislim, da si tele — si razumel?«

»Da, gospod poveljnik!«

»Sedaj poslušaj: če boš zopet zapazil duha, mi moraš takoj poročati — razumel?«

»Da, gospod poveljnik!« . . .

Kmalu po tem dogodku me je izvabilo jesensko popoldansko solnce v prostrano ravan. Ker sem bila strastna jahalka, zasedem svojega iskrega arabca ter hajd na sprehod. Na pragu sta sedela moj dveletni sinček in poldrugo leto starejša hčerka. V lahkem diru je šlo po Varšavski cesti, potem sem krenila počez v ravan, da bi videla prvo vas, ki je še nisem poznala. Kmalu zagledam pred seboj bele hiše. Toda komaj sem dospela do vasi, se srdito lajajoč zakadita v mojega konja dva velika psa. Vsa prizadevanja, da bi se jih ubranila, so bila zaman. Arabec se je razburil in ko sta ga razljučeni živali ugriznili v nogo, se je splašil ter z menoj zdirjal naprej. Od vseh koncev so leteli psi skupaj in se spustili za nama. Ta divja gonja je šele koncem vasi ponehala. Moj arabec pa je dirjal kakor pred tisoč vragi čez jarke in ograje, ne meneč se za smrtno nevarnost, ki mi je pretila. Ne vem, kako dolgo je trajal ta divji lov. S strahom sem zapazila, da se je zmračilo. Volja do življenja mi je poslala rešilno misel: z vso silo potegnem za desno uzdo — konj se visoko vzpne in obstoji, tresoč se po vsem telesu. Udal se je.

Oba sva bila izmučena in morala sva se odpočiti.

Pot domov je bila težavna. Ovire, ki jih je konj v neukrotljivem razburjenju z lahkoto premagal, so bile sedaj za utrujeno žival naravnost hude. Toda lakota ga je gnala naprej in mu kazala pot, kajti sama nisem vedela kod in kam. Vihar se je dvignil in zatulil preko poljan. Bližala se je nevihta in ko sem srečno dospela do varšavske ceste, je treskalo brez prenehanja. Moj arabec je dirjal proti domu, ne meneč se za peklensko gromenje in bliskanje.

Nakrat začutim, da se je nekdo prav narahlo dotaknil moje desne rame, in predno sem se nazaj ozrla, je zaklical »Olga«. Začuđeno sem se ozrla in zagledala pred seboj dva bradata obraza, na katerih je bilo brati začudenje in nevolja. Zajecljala sta: »Pardon« in zopet obrnila svoja konja. Z veliko napetostjo sem zrla za naprej drvečima skrivnostnima tujcema, ki sta se mi zdela vsaj nekoliko znana. Bog ve, kje sem ju že videla, posebno onega s črno brado in ostrim pogledom. Zamislila sem se. Nekaj mi je padlo v glavo. Tik na ruski meji je stala mala gostilna ravno na Varšavski cesti. Gostilničar je točil izvrstnega Tokajca, ki je posebno dišal ruskim častnikom, ki so prihajali čez mejo v civilni obleki pit vino in kadit dobre cigare. Tu sem ju morala večkrat srečati. Bog ve, za koga me smatrata. Najbrže za kako Rusinjo, ki jo pričakujeta? Ali ni ta Olga kak špion, s katerim sta v zvezi.

Moj konj je začel rezgetati, veselo znamenje, da smo blizu doma. Pred mano na cesti se je zabliščalo kakih dvanajst luči v daljavi. Ko pridem bližje, opazim, da so vojaki, ki so me z lučjo v roki šli iskat, ker so se zbali, da se mi je pripetila kaka nesreča. Kmalu zaslišim tudi glas svojega moža: »Marija, ali si ti tukaj?« Doma mi je napravil ostro pridigo in ko sem spravila otroka spat, sem mu povedala čudno zgodbo o srečanju skrivnostnih tujcev na Varšovski cesti. Postal je resen in zamišljen.

Kmalu po večerji je potrkal na vrata mlad kadet, ki je redno prihajal

Kaj pomenita ti društvi za nas Slovence, mi ni treba povdarjati. Ako imajo gospodje v nemškonacionalni stranki še kako troho čustva za politično dostojnost, potem naj podpore od strani »Südmarke« in »Schulvereina« za svoj narod porabijo. Nam teh podpor ni treba!

Ti nemški »kurzovci« niso samo narodni sovražniki koroških Slovencev, ampak so sovražniki Slovencev sploh. V tem pogledu niso tudi štajerski Slovenci nič na boljšem. Tudi na Štajarskem so začeli nemški nacionalci s tem hujskanjem in tudi tu so začeli nastavljati slovenske sodnike s »kurzovci«. Vse te zvijače vidi slovensko ljudstvo na Koroškem, vidi in pozna dobro te ničvredne in grde manipulacije in samovoljnost pri c. kr. oblasteh, ljudstvo dobro vidi, kako se njegovi sinovi iz domače dežele preganjajo in potiskajo. Zato je pa izgubilo vsako vero v pravičnost vlade in smatra justico za nemškega rablja v deželi.

Sedaj preidem k politični upravi, da pojasnim razmere, ki vladajo na Koroškem. Jaz sem naravnost srečen človek! Pet let sem na Dunaju, in velikokrat sem že nastopil kot govornik in pojasnjeval koroške razmere. Spremenilo se seveda od tega časa ni veliko, izboljšalo pa še manj.

Državni uradniki na Koroškem sami Nemci, ki ne znajo slovensko.

Slovenci so naseljeni v štirih okrajnih glavarstvih: Velikovcu, Celovcu, Beljaku in Šmohorju. **Od vseh političnik konceptnih uradnikov sta samo dva Slovenca,** eden v Velikovcu in drugi v Beljaku. Pri okrajnem glavarstvu v Celovcu in Šmohorju in pri deželni vladi v Celovcu ni nobenega Slovenca, ja, **pri deželni vladi v Celovcu ni sploh nobenega konceptnega uradnika, ki bi znal slovenski.** Deželna vlada je torej izključna domena nemških uradnikov. **Da ni pri taki sestavi političnih uradnikov nobene sledi o uradovanju v slovenskem jeziku, je samo po sebi umevno. Čisto vse je nemško,** še tiskovine za davkarske stvari so vse nemške. Vse pritožbe so bob ob steno.

Prav posebno se pa odlikuje sedanji okrajni glavar v Celovcu, ki se je razvil v celega Cuvaja. Ta mož dela obraz c. kr. uradnika, v resnici je pa uslužbenec nemškega »Volksrata«.

Preganjanje slovenskih društev.

Slovenske občine in krajne šolske svete preganja in šikanira brez vzroka. Prav poseben trn v njegovem očesu so mu pa slovenska izobraževalna društva in telovadne organizacije, dočim materielno in moralno podpira razne nemškonacionalne ognjegasce in veteranska društva, posebno »Südmarko« in druge podobne organizacije.

Znana je njegova izjava, ki jo je podal letošnje poletje nasproti dr. Rožiču, ki je prišel k njemu kot predsednik Krščanskosocialne zveze posredovat, naj bi preklical odlok, s katerim je zabranil javni nastop telovadnih odsekov »Orel« v uniformi v Št. Janžu v Rožni dolini. Izjavil je, da ne bo »Orel« nastopil nikdar v uniformi, dokler bo on okrajni glavar v Celovcu in Hein dež. predsednik na Koroškem. Ta uniforma da ni v navadi v deželi.

Nadalje imam pri sebi sledeči odlok, ki ga je izdalo celovško okrajno glavarstvo na Krščanskosocialno zvezo.

»Celovec, 16. avgusta 1912. Št. 20.288. Društvo je prosilo za dovoljenje za prireditev slavnosti s pomočjo koroških in kranjskih telovadnih odsekov »Orel« v Svečah na dan 25. avgusta 1912. (Sveče so čisto slovenski kraj.) C. kr. okrajno glavarstvo prepoveduje to slavnost z ozirom na javni mir in red. Najboljše je, da taki veliki shodi v jezikovno mešanih krajih izostanejo.«

Tako je, gospodje! Kadar hočejo Slovenci kako nedolžno slavnost na slovenskih tleh prirediti, vam takoj pridejo s frazo »jezikovno mešani kraji« ali jo pa prepovejo na podlagi »kuge na gobcih in parkljih«. Če pa napravi »Südmarka«, »Schulverein« ali pa nemško ognjegasno društvo izlet v kak slovenski kraj, se pa takoj brezpogojno dovoli. V takih slučajih ni nobenih pomislekov in ni nobenih nevarnosti, da bi se utegnil javni mir in red kaliti. Tako je napravila dne 2. julija 1912. »Südmarka« slavnost v Spodnjem Dravogradu, v trgu, ki je po uradnem štetju tri četrtine slovenski. In tak trg bo pač jezikovno mešan. Ampak Südmarka je priredila slovesnost brez vsake sitnosti in se je celo vojaške godbe poslužila.

Vojaštvo in slovenski telovadci.

Država potrebuje vojakov in telovadna društva so v prvi vrsti zato tu, da okrepijo telesno in dušno moč mladine.

Vojaški komandant v Celovcu je sam rekel, da so taka društva jako umestna, da se uživanje šnopsa na Koroškem omeji. Ima prav. Če pa telovadna društva ta namen pospešujejo, kako pridejo vendar politične oblasti do tega, da Slovencem taka društva prepovedujejo, ko morajo na drugi strani same priznati, da se dá šnopsarska kuga, ki na Koroškem tako grozovito razsaja, ravno po teh društvih omejiti?

V Borovljah je telovadno društvo »Sokol«, ki je vložilo že pred letom prošnjo za dovoljenje društvenega kroja. Krajevna oblast je prošnjo odbila in društvo je napravilo priziv. Jaz in drugi gospodje poslanci smo vprašali že v notranjem ministrstvu, kako je s to stvarjo, ampak do danes ni priziv niti do deželne vlade prišel, zato ker je društvo — slovensko. Tako izgleda pravičnost tega c. kr. okrajnega glavarja viteza pl. Rainerja v Celovcu! To vam rečem, to je lisjak! Slovensko govori tako slabo, da slabše ne more. S kmeti govori slovensko, ampak tako, da si morajo kmetje sami tolmača poiskati, da vedo, kaj jim je po slovensko povedal. Tako ali pa še slabše govore nemški kurzovci.

Mučeništva slovenskih otrok na Koroškem.

V pojasnilo nekoliko besed o šolskem štrajku v Selih.

Pred nekaj leti je odprl koroški deželni svet poleg že obstoječega razreda s slovenskim učnim jezikom nov takozvani dvojezični (utrakvistični) razred. Pokazalo se je pa že takoj v začetku, da je ta nov razred popolnoma nepotreben. V začetku šolskega leta 1911/12 je štel ta razred 19 otrok, sedaj je to število padlo na 11, dočim ima slovenski razred 100 otrok.

Vsak razred ima lastnega učitelja. **Na slovenski razred so pa poslali nekega učitelja Milloniga, ki je začel otroke neusmiljeno mučiti. Tolkel jih je po glavi s pestjo, s knjigo, suval v obraz, ušesa trgal, poruval cele šope las z glave, z nogami brcal, tako da so prihajali otroci domov vsi otekli in ranjeni. Nekatere je na očeh poškodoval, da sedaj slabo vidijo, pri drugih je zopet sluh opešal. Nekega dečka je tako tepel, da se mu je iz nosa kri udrla,** in mu je učitelj sam komaj kri ustavil. Mnogo otrok je obolelo, ker jih ni pustil učitelj na stran, drugi so prihajali zopet domov s ponesnaženimi hlačami.

Umljivo je, da se je polastilo drugače tako mirnega prebivalstva silno ogorčenje, ker je bil vsakdo v strahu za telesno zdravje svojega otroka. Že meseca novembra je prišlo na krajni šolski svet polno pritožb, ki jih je naznanil šolskemu vodji. Tudi na okrajni šolski svet se je uložila ovadba in se je prosila odpomoč. Ali nihče se ni zganil in trpinčenje otrok je šlo dalje svojo pot. Vložile so se nove pismene in ustmene pritožbe na okrajni šolski svet; starši sami so prihajali v občinsko pisarno in tam zahtevali, naj župan red napravi. Občinski odbor se je obrnil na okrajni šolski svet in zahteval odpomoč. Toda vse zastonj! Nazadnje so ljudje obupali in si sami pomagali. Dne 19. februvarja so ostali otroci slovenskega razreda razven petih vsi doma.

In glejte, kaj se je zgodilo? Dne 1. marca je prišel v Sela okrajni glavar Rainer s šolskim nadzornikom in začel iskati — provzročitelje šolskega štrajka. Dva dni je trajala ta preiskava proti štrajkujočim starišem in tretji dan je napravil okrajni glavar že ovadbo na državno pravdništvo, pa ne proti učitelju, ki se je neštetokrat pregrešil zoper § 420. kazenskega zakona, ampak proti staršem zaradi prestopka po § 305. Učitelju Millonigu se pa ni druzega zgodilo, kot da so ga prestavili — na boljše mesto. Okrajni glavar se je sam prepričal, da so pritožbe staršev popolnoma utemeljene, pa ga ni spravil v disciplinarno preiskavo, ampak nameril tožbo proti — staršem. In da je mera polna, je dal okrajni glavar krajni šolski svet, ki je zahteval rešitev pritožb zoper Milloniga, kratkomalo razpustiti zaradi — sovražnosti proti šoli! Ali ni ta glavar — imeniten človek?

Tako delajo s slovenskimi otroci!

Zaradi lepšega naj še omenim, da sem poleti enkrat govoril z okrajnim glavarjem Rainerjem o šolskem štrajku v Selih in ga vprašal, ali bi on v takem slučaju kot je bil v Selih svoje otroke v šolo pošiljal, nakar mi je brez pomisleka odvrnil, da bi ne storil tega. Selskim kmetom pa zameri, če so to storili!

Vlada ustanavlja za koroške Slovence — nemške šole.

Nemčurji in Nemci v Borovljah se že dolgo časa trudijo, da bi ustanovili v Ljubeljski dolini nemško, oziroma dvojezično šolo, kar je praktično eno in isto. Prebivalci so sami Slovenci in ker se niso v teh stvareh nazadnje več spoznali, so prosili našo slovensko šolsko društvo, naj jim v tej zadevi na roko gre s svojim svetom. Jeseni l. 1911. je poklical okrajni glavar Rainer zastopnike krajnega šolskega sveta in nekaj renegatov iz Borovelj k ti konferenci. Na prošnjo krajnega šolskega sveta je prišel kot njegov zastopnik tudi dr. Brejc. Ampak glejte! Komaj se je dr. Brejc izkazal kot pooblaščenec in zastopnik krajnega šolskega sveta, že vstane okrajni glavar in izjavi, da ga ne pusti k besedi, ker nima krajni šolski svet kot podrejena oblast pravice se posluževati v občevanju ž njim svojega pravnega zastopnika. Ko ga je pa dr. Brejc vprašal, kaj imajo druge od njega, glavarja kot uradne oblasti povabljene tuje osebe pri tej seji iskati, ko sme vendar samo s krajnim šolskim svetom obravnavati, je moral okrajni glavar dr. Brejcu prav dati in je rekel, da bo tudi druge od seje izključil.

Mož je namreč mislil, da bo kar na lepem s pomočjo navzočih tujih renegatov člane krajnega šolskega sveta preslepil.

Nekaj mesecev pozneje je bila obravnana v Deči vasi zaradi ustanovitve zasebne šole »Družbe sv. Cirila in Metoda«. K obravnavi je prišel tudi dr. Mischitz kot zastopnik krajnega šolskega sveta in nemškega »Schulvereina«. Ampak okrajni glavar v Beljaku ni imel ničesar proti temu zastopniku.

Tukaj se vidi čisto jasno duh in tendenca naše politične uprave.

Kako koroška vlada postave izpolnuje.

Ker sem že ravno pri šolskem vprašanju, omenim še nekatere stvari.

Občine Strojna, Št. Daniel in Vogrče so sklenile v svojih šolah uvesti kot učni jezik slovenščino, ki je obenem materin jezik njih otrok in nemščino samo kot predmet. Take težnje zadenejo seveda pri naših oblastih na največje ovire. Če prosi občina, pravijo, da mora prositi krajni šolski svet, če prosi krajni šolski svet, pa pravijo, da mora prositi občina. Če pa oba prosita, tedaj pa zopet pravijo, da ima odločevati v takih zadevah deželni šolski svet!

Te tri občine so vso stvar tirale do upravnega sodišča, ki je razsodilo, da se mora na vseh teh šolah upeljati slovenščina kot učni jezik. Ta odlok je izšel 6. decembra l. 1909. in se odposlal deželni vladi v Celovcu. Kaj mislite, gospodje, da se je na teh šolah v jezikovnem pogledu le za trohico kaj izpremenilo? Razmere na teh šolah so popolnoma iste kakor l. 1909. Ko sem tozadevno vprašal deželnega šolskega nadzornika Bendo, kaj misli, mi je odgovoril, da se bo takoj po odloku ravnal, ampak treba je, da mu ministrstvo odlok dopošlje. No, od 6. decembra 1909 pa do danes bi gospodje pri koroškem šolskem svetu odlok pač že lahko v roke dobili.

Zato sem še enkrat povprašal pri deželnem šolskem nadzorniku, kako je z rešitvijo teh šol, a mi je odvrnil, naj se obrnem na naučnega ministra. Ko sem pa povprašal naučnega ministra, mi je odvrnil, naj se obrnem — do deželnega šolskega nadzornika!

Take so šolske razmere na Koroškem.

---

iz trdnjave k nam na obisk. Vstopil je v sobo, kapo pod pazduho, prisedel k nam za mizo in začel z nama kramljati. Vsi trije smo bili trdno prepričani, da sta tuja jezdeca in Olga — ruski špioni. V naši misli nas je še posebno potrdil stražnik, ki je zdajci vstopil in naznanil, da je zopet tukaj duh, ki se plazi po nasipih in skače po jarkih okoli trdnjave.

Moj mož je utaknil za pas nabasan revolver, pustil doma za varstvo mladega kadeta, sam pa hitel v temno noč za špioni. Viharna nevihta je ponehala, le zdaj pa zdaj so padale težke kaplje skrivnostno na okno našega stanovanja. Na mizi je žalostno brlela petrolejka in meni je postajalo čim dalje tesneje pri srcu. Pred oči so mi stopali strašni prizori, ki jih je moja razgreta domišlijija še strašnejše naslikala. Preganjani špion drvi kot zasledovana zver proti naši hiši in išče zavetja v naši sobi. Zdaj, zdaj bo tukaj in bo butnil ves krvav in penast v sobo . . .

Kar poči strel v bližini trdnjave. Kadet je postal bled in v mojih žilah je zastala kri. V sobi je vladala strašna tihota. Kar poči drugi strel in pred hišo je nastal vznemirjajoč šum. Kaj je to? Slišalo se je, kakor bi nekdo hodil pod našim oknom in pritiskal na vrata. Od vojaške pisarne naju je ločila samo predsoba. Kaj, ali ni morda tu špion, ki je izrabil odsotnost mojega moža in hoče vojaške načrte iz pisarne ukrasti? Kadet je potegnil svojo sabljo in se pripravil na boj. V moj največji strah je zaklical na glas, da ga je bilo daleč ven čuti: »Gospa, prinesite mi revolver, da pokažem vlomilcem . . .« Zadnja beseda mu je zamrla na ustnicah, kajti na hišna vrata je zadonelo zamolklo trkanje. Pri vratih so morali biti izkušeni vlomilci. V hipu sem mu prinesla revolver iz bližnje sobe. Kadet ga vzame v roko, njegova lica so zažarela in njegovo oko se je zasvetilo. Stekel je k oknu, ga odprl in se nagnil globoko venkaj v noč. Pred vratmi sva uzrla kljub temni noči belo postavo. Gotovo je v belega duha preoblečen špion. »Kdo je?« je zavpil kadet. Nobenega odgovora. »Kdo je?« je ponovil in potem ustrelil. Truplo ubitega špiona je padlo na tla in se valilo proti vratom. Na obrazu kadeta je bila brati velika samozavest, a mene se je polastila groza. Ko sva hitela venkaj, je nama prišel nasproti moj mož z vojaki. Prihiteli so na naš strel.

Ko smo odprli hišna vrata in je žarek luči padel na ustreljeno postavo, smo onemeli. Moj mož je prvi pretrgal molk in rekel kadetu: »Prenaglili ste se: psa, ki so ga imeli vojaki za duha, sem že prej opazil, kako je stikal po jarkih okoli trdnjave in iskal ostankov, ki so jih vojaki proč metali.« Brcnil je ustreljenega gladnega, okrvavljenega belega psa, ki ga je njegov strel pri trdnjavi pred našo hišo prignal s kostjo v gobcu na stran in dostavil: »Nevarnost zahteva od vojaka ne samo poguma, ampak tudi previdnost in pamet.«

Pr gespude žepane.

»Oho, gespud žepan! Kua pa tu pumen!« zafržmagal se m je unkat, ke sm puzdravu punižn kokr punavad gespuda dohtar Taučarja, pa me še pugledat ni tou, ampak se je naredu, kokr de b me na vidu, kokr de b biu jest lft. »Tku štolc znam bt tud jest, če prou ne tku lep ket sa uni.«

»Tih bod, pa mouč; če maš pa kaj iz mana za guvort, pa prid h men na dum, pa tku prid, de te na u nubedn vidu. Tle na cest me pust pa enkat za useli pr gmah! Tega jest na lajdam . . .«

»No, no; iz mana guvort na cest, jh vnder ni treba bt sram. Du dons tud še nekol se nisa čez tu gor držal, če sm jh na cest ustavu in naguvuru.«

»Je že dobr; adija!« in iblansk žepan gespud dohtar Taučar je letu naprej ket huda ura in pustu mene na cest stat, ket — — —. »No, le putrp, sej se uma še vidl! Tega nazajzapustaulajna na um jest kar tku dol pužeru!« Tku sm se jest jeziu in tulk časa gledu za gespudam žepanam, de je zginu za voglam.

»Tu je pa res čudn,« mislu sm s sam pr seb. »Kuku je tu, de je ratu naenkat tak? Sej me je še useli prjazn naguvuru, še špancerala sva učas gor pa dol pu cest skp in pulitka ugajnala, zdej me pa tkula obfertiga, kokr kašnga pudlna. Tu more bt en uržah in ta uržah morm jest vedet predn u šterndvejst ur. Preh na grem spat, de duženem ta reč čist du frdamenta. Neki more bt tle zad, entveder kašne antrige al pa kej druzga; sej lumpari je pousod zadost. Al jest um že pukazu, kdu sm jest. Iz mana se na hod tku ukul, kokr de b na pržgan žup u Iblana prplavu, pa tud en žepan ne, nak, nubedn ne. Le čak; zdela je ura deset. En kanclajdinarsk golaš se m u zdela prlegu pa en maslc pera, de iz nim jeza dol puplahnem. Ub dvanajsteh pride gespud žepan lepu dam h kusil in tekat m u udgovar dajau; če me u pa tou tud duma tku udpraut kokr me je na cest, uva pa drgač urala, tu že lohka rečem.«

Kokr sm s naprej uzeu, tku sm tud sturu. Ta peru sem se šou h »Krvaumo mašetne« iz golažam in iz peram pukroftat, prec pu tem sm ja mahnu pa h

Omeniti hočem še en slučaj, ki se tiče že znanega okrajnega glavarja v Celovcu.

Pred nekaj meseci je sklenil občinski odbor v Logavesi, da bo upeljal z ozirom na znane načelne odločbe upravnega sodišča v utrakvistično šolo slovenščino kot učni jezik in je stavil tozadevno tudi predlog na deželni šolski svet. Predlog je bil sprejet enoglasno. In kaj je napravil okrajni glavar Rainer, ko je dobil peticijo v roke? Za hrbtom ostalega občinskega sveta je poklical dva občinska odbornika k sebi, ne da bi jim bil povedal, za kaj se gre, in jih je tako dolgo na najnesramnejši način obdelaval, da sta uboga siromaka podpisala zapisnik, v katerem svoje glasovanje za ta predlog preklicujeta. Glavar je seveda sedaj imel, kar je hotel. Zdaj se lahko sklicuje, da predlog ni bil enoglasno sprejet in da se že iz tega preklica dveh odbornikov lahko razvidi, da je nastal ta sklep samo pod pritiskom slovenske narodne agitacije, trditev, ki najde pri deželnem šolskem svetu zmerom odprta ušesa. Pri deželnem šolskem svetu se itak lahko govori, kar se hoče.

Če v šolskih vprašanjih že z državnim poslancem tako postopajo, kakor so z mano, kaj naj doseže šele kmet pri deželnem šolskem svetu, posebno takem, kakor je koroški?

Kmetje so sploh veseli, da jim ti brihtni gospodje sploh pred oči ne pridejo.

O delovanju tega okrajnega glavarja pri ljudskem štetju niti ne govorim!

Koroške železnice v rokah nemških nacionalcev.

Preidem k železnicam. Te so na Koroškem v službi nemškonacionalne stranke. Interpelacije, ki sem jih glede tega že neštetokrat stavil, so ostale do danes vse brez odgovora in bodo najbrže še tudi zanaprej, če ne bomo prijeli za drugo orožje.

Razmere na glavnem kolodvoru v Celovcu so nevzdržljive ne samo za nas, ampak tudi za sosednje Kranjce, ki prihajajo v Celovec na trg s svojim blagom. Zgodilo se je, da sem moral sam na kolodvoru posredovati, da sta dobila dva Kranjca vozni listek do Podrožčice, ker nista vedela nemškega imena »Rosenbach« te postaje.

Neki kmet iz Borovelj na Koroškem je prišel k nekemu trgovcu z železnino v Celovcu in ga s sklenjenimi rokami prosil, naj mu napiše nemško ime postaje »Svetna vas«, da bo dobil vozni listek, drugače da ga bodo še zaprli.

Kdo je kriv?

Po mojem prepričanju je kriva teh neznosnih razmer koroška vlada. Odkar je zapustil deželo nekdanji deželni predsednik pl. Schmied-Zabierow, nismo imeli več pravega deželnega predsednika. To je bil mož, kakršnega Koroška potrebuje in meni se čudno zdi, zakaj je bil še tako pri moči vpokojen. Vsa čast mu. On je znal na Koroškem vladati in njegovo ime je še danes pri vseh objektivno mislečih Koroščih v častnem spominu. Njegov naslednik je bil visok aristokrat in potem smo pri kraju.

Zadnji deželni predsednik pl. Hein je bil pa enostransk. Želje nemškonacionalne stranke je do besede izpolnil; v tem pogledu je bil direktor firme Lemisch, Metnitz in tovarišev. Imel je oblast in moč in bi bil lahko Slovencem pripomogel do njihovih naravnih pravic v sestavi in zastopstvu deželnega zbora.

100.000 Slovencev na Koroškem ima samo enega poslanca in pol v deželnem zboru. To pa zaradi tega, ker je nemškonacionalna stranka z razdelitvijo volilnih okrajev onemogočila, da bi imeli Slovenci več kakor enega samega zastopnika, in tega v okraju Pliberk-Železna Kapla, kjer je število Nemcev čisto neznatno. V vseh drugih okrajih je zmaga slovenskega kandidata izključena. Ker sem preje omenil, da imajo Slovenci v deželnem zboru na Koroškem enega in pol poslanca, moram to stvar pojasniti, da ne bo kdo razžaljen ali da me ne bo kdo napačno razumel.

V mislih imam namreč okraj, katerega zastopa moj cenjeni tovariš gosp. Ellersdorfer. Kako lahko bi priklopili okraj Velikovec, kjer po veliki večini Slovenci prebivajo, k Pliberku in bi ta okraj volil dva poslanca, ki bi bila za Slovence sigurna! Tako so pa k Velikovcu priklopili Doberlovas, ki nima z Velikovcem nobene zveze in ki ima čisto druge interese.

Za časa volilne reforme je bil Hein na krmilu in bi čisto lahko to krivico preprečil. Poznal je koroško deželo in njeno prebivalstvo, a svoje dolžnosti ni storil. Nemci in Slovenci na Koroškem prebivajo na obeh bregovih reke Drave. Volilni okraji so pa tako razdeljeni, da gredo povprek čez Dravo po celi deželi in da so sodni okraji tako skupaj zmetani, da nimajo nobene zveze med sabo! Ker pa prebivajo Slovenci na desnem bregu Drave, ne morejo priti nikdar do svojih pravic. Tako moramo hirati in gledati, kako nam naše pravice kradejo ali pa biti večno vojsko proti mogočnemu sovražniku.

Mogoče, da pride čas, ko bomo prišli tudi Slovenci do svojih pravic. Ali treba je napraviti red tam, kjer se lahko napravi. Dokler se tu gori nič ne ganejo, uganjajo tam doli, kar se jim poljubi. Pravično čuteč in misleč človek ne more biti s temi razmerami zadovoljen razven nekaterih matadorjev, ki vlečejo iz tega stanja svojo korist in hočejo živeti od političnih časti.

Prihajam h koncu. Na jugovzhodu gori. Bog daj, da bi ne začelo v Avstriji! Je pa skrajni čas, da gremo vase in se vprašamo: Ali ni tudi pri nas nekaj gnjilega? Naredimo red, dokler je čas; zganite se, dokler je dan! Prišla bo noč, ko ne bo mogel nihče več delati. Višjim voditeljem naše monarhije pa dam dober svet, da se streznejo, da ne bodo samo močnih podpirali, ampak tudi šibkim pomagali!

Državni zbor.

Dunaj, 13. dec.

Boj z obstrukcijo.

Vsa kompromisna pogajanja s češkimi radikalci so bila sinoči brez uspeha. Večina v justičnem odseku se je ojunačila, da vzdrži celo noč. Češki radikalci imajo v odseku enega samega člana, dr. Lübschmanna, ki sam ne more govoriti brez konca in kraja. Ostali člani manjšine pa uporabljajo le običajna sredstva opozicije. Sinoči je pričel dr. Hübschmann govoriti okoli 10. uro in je nepretrgoma govoril do 6. ure zjutraj, in sicer vedno stvarno, da mu predsednik dr. Waldner in namestnik dr. Steinhaus nista mogla segati v besedo. Eni člani odseka so polegali na divanih v odseku, drugi so preganjali spanec v restavraciji. Ministrski predsednik grof Stürgkh je opolnoči zapustil parlament. Minister za deželno brambo se je odstranil pred 2. uro in naročil, naj ga pokličejo po telefonu, ko konča govornik. Ob 6. uri je dr. Hübschmann končal svoj govor o drugi skupini, misleč, da se je večina razšla. Toda bila je na preži in sprejela paragrafe druge skupine. Pri tretji skupini je še kratko govoril dr. Hübschmann in socialni demokrat dr. Renner. Pri četrti in zadnji skupini je dr. Hübschmann obupal, da bi mogel govoriti še do začetka zborčne seje ob 11. uri. Govoril je četrt ure, nato vstal in zapustil odsek. Ob 7. uri je odsek sprejel še zadnjo skupino. Seja je trajala 14 ur brez ropota in krika.

S tem pa parlamentarna kriza ni končana. Zbornica je danes gladko dovolila vojaške novince in pričela razpravo o zakonu, ki določa nabor konj in vozov za armado v slučaju mobilizacije. Ako jutri zbornica reši ta zakon, pride v torek na dnevni red od justičnega odseka rešeni izjemni zakon. Vprašanje je, ali se bodo češki radikalci s pomočjo opozicijskih strank z vsemi obstrukcijskimi sredstvi uprli temu zakonu. Vlada namigava, da takoj odgodi parlament, ko bi se v zbornici vršili burni prizori. Vnanji svet ne sme napačno soditi o avstrijskih razmerah. Toda sodba bode enaka, ako vlada s § 14. uveljavi ta zakon. Češki radikalci skrivajo svoje karte. Vendar pa sodijo mnogi- da tudi v zbornici podleže obstrukcija z ozirom na balkansko krizo. Vederemo.

Proračunski provizorij.

Druga skrb »delavne večine« je, ali vlada dobi proračunski provizorij, ki je še v oseku. Člani hrvatsko-slovenskega kluba, dr. Dubilić, Gostinčar in dr. Korošec pridejo še do besede. V rezervi pa čakajo še Rusini, ki še niso izstreljali svojih nabasanih pušk. Pogajanja z njimi glede univerze še niso končana, zato tudi še niso odložili obstrukcijskega orožja.

Službena pragmatika.

Zbornica ima na razpolago samo še prihodni teden. Ako vlada dobi izjemni zakon in proračunski provizorij, sme si čestitati. Odsek za službeno pragmatiko pa bi rad tudi to vprašanje rešil še pred prazniki. Službena pragmatika bi bila poganjač za prvi dve točki. Ravno češki radikalci bi radi svojim volivcem za praznike prinesli službeno pragmatiko. Odsek dela s parom in morda še nocoj dovrši svoje delo.

Toda to vprašanje je v tesni zvezi s finančnim načrtom. Ako parlament ne dovoli novih dohodkov, ostane službena pragmatika »lex imperfecta«. Finančni odsek je danes dovršil splošno razpravo in sklenil v prihodnji seji posvetovati se o zvišanju žganjarine. Ako se posreči mali finančeni načrt, dobi vlada pokritje za službeno pragmatiko in višje prispevke deželam.

Poslovnik.

Zbornica si še vedno pomaga z začasnim poslovnikom, ki poteče z novim letom. Odsek je toliko časa mrcvaril novi načrt, da ga ni dovršil. Danes je sklenil, naj zbornica podaljša provizorij (Krek-Kramař) do konca junija. Torej si je odsek sam določil rok, do katerega hoče izgotoviti nov poslovnik.

Obrtni odsek.

Danes je obrtni odsek pričel razpravo o predlogih in nasvetih, po katerih bi se omejila ali pa popolnoma odpravila v kaznilnicah dela, s katerimi se bavijo razni obrtniki. Namen je dober, pa težko izvršljiv. Vsi člani naglašajo, da je za kaznjence najhujša kazen, ako nimajo nobenega dela. Pozimi in ob slabem vremenu tudi ne morejo kaznjenci dobiti dovolj dela izven kaznilnic pri melioracijah in podobnih podjetjih. Dalje se morajo mladi korigendi v kaznilnicah naučiti dela, s katerim si morejo pozneje pošteno služiti kruh. Skoraj nemogoče je pravo zadeti, da bi bili obrtniki zadovoljni in kaznjenci primerno zaposleni. Jutri odsek nadaljuje razpravo o predlogih, ki jih je v dogovoru z vlado sestavil poslanec Fresl.

Železničarji.

Začetkom današnje zborične seje je železniški minister dr. vitez Forster odgovoril na interpelacijo, kako hoče vlada izvršiti sklep zbornice z dne 16. decembra 1911. Ta sklep določa 21 milijonov za železničarje. S tem kreditom je minister zvišal stanarine, krajevne doklade oficiantinjam, dnevnine manipulantinjam, plače delavcem in profesionistom. Vlada se bavi z novimi vprašanji, da poduradniki postanejo uradniki, da čuvaji dobe doklade za ponočno službo in uravnajo plače po krajevnih razmerah.

Iz odrinske okolice.

(Izvirno pismo. Piše župnik Nikolaj Dimitrov.)

Sudžak, 1. dec.

Najiskreneje se Vam zahvaljujem za darove in intencije, ki ste jih po »Slovencu« zbrali in mi jih doposlali. Sudžak je bil pred vojsko tik ob turško-bulgarski meji, a zdaj se je meja pomaknila že daleč doli proti Odrinu. Po Vašem naročilu sem obiskal župnika Bazilija Geševa v Derviški Mogili ter mu izročil del poslane podpore. Derviško Mogilo so Turki že ob začetku vojske zapustili brez boja ter je niso porušili. Pač pa bo Derviška Mogila kakor tudi sosedne vasi vsled vojske gospodarsko uničena. Prebivalstvo mora na razne načine oskrbovati bulgarsko vojsko; vsi za delo sposobni prebivalci delajo za bulgarsko vojsko. Obširneje Vam o teh stvareh vsled stroge vojaške cenzure ne morem pisati. Župnik Bazilij Gešev vsled pomanjkanja delavcev in sredstev še ni mogel dovršiti svoje cerkvice; lastnoročno še nadaljuje razna dela za cerkvico in za svoje stanovanje.

Župnik Ivan Bonev v Ak-Bunarju je tudi že svoboden bulgarski podložnik; sedaj stanuje doma v Ak-Bunarju. Kolikor sem mogel izvedeti, vas Ak-Bunar in vaška katoliška cerkev ni porušena. Po pošti z Ak-Bunarjem ni mogoče občevati; šel bom osebno tja in Vam sporočil. — Izmed mojih župljanov jih je 18 v vojski; drugi pa bulgarski vojski donašajo in dovažajo vojne potrebščine in živež. Doma so le ženske, otroci in starčki. Beda je velika. Obširneje ne morem in ne smem pisati.

Iz Plovdiva.

(Izviren dopis. Piše profesor H. G.)

Eden izmed mojih učencev je prišel kot zaupnik generalnega štaba izpred Odrina v Plovdiv z važnimi naročili. Povedal mi je, da se mora Odrin osvojiti le z obleganjem. S silo se ne da zavzeti, posebno še zato ne, ker ga brani neki nemški general z 18 častniki generalnega štaba.

Mnogi naših učencev so se zelo odlikovali na bojnem polju. Moj učenec major Ilijev (katoličan) je s spretno hitrostjo peljal svoje čete proti Seresu v Makedoniji, premagal turško premoč in prišel v mesto ravno, ko so hoteli Turki zažgati cerkev, v kateri so kristjani iskali zavetja. Ljudstvo ga je navdušeno pozdravljalo kot od Boga poslanega rešitelja.

Drugi naš katoliški gojenec polkovnik Červenakov je mnogo pripomogel k zmagi pri Lozengradu. Močna turška vojska je hitela proti Bulgarom pred Lozengradom, da bi jih od strani napadla. Naš polkovnik je dobil povelje, da s svojimi 2000 možmi (1000 jih je že prej zgubil pri neki važni zmagi) zadržuje prodiranje neznane turške vojske. V tesni soteski je srečal desetkrat močnejšega sovražnika. Turška premoč je še bolj razvnela njegov pogum. Vzdrže-

---

gespude dohtar Taučari na dum in sm pršcu ke glih mejčkn pred dvanajstem. — — —

»Kar kela se used, pa mal pučak; sej morja gespud usak čas pridet h kusil,« pukazal sa m gnadleva gespa tam en kuhnsk glih frišn puriban štokerl in tku nekam sa nus vihal, de se m je prec zdel, de mojga ubiska nisa nč več tku vesel, kokr sa ga bli učaseh.

»To more bt pa en ceu komplot preke men.« sm s mislu sam pr seb, ke sm enkat sedou na štokerle. »Tud gespa sa neki najavoln name in moja vest pusebr kar se gespe am tiče, je vnder tku lohka, kokr Šrajuve kajzeržemlce. Tu me je mogu edn kej pučrnt, drgač s te spremembe na morm mislt. No, de le gespud dohtar dam prideja, pol uma že vidl, kam pes taca muli. In gurje tistmu, ker ma tle soja roka vmes, tu mu nm use kremple pulomu.«

Tku sm s mislu sam pr seb in mouču sm in gledu gespa, ke sa u rore en šnicl ubračal, de se je ud ush plati lepu glih upeku, zame s pa še am nisa uzel in glih tku se m je zdel, kokr de b jm blu še ta nar lubš, če b lepu ustou in šou ud koder sm pršou. Jest sm pa sojaglaun — že u šul in duma sa m večkat naprej metal, de sm sojaglaun — in sm ustou na štokerle kokr de b biu prpečaten, dokler ni prrumplou gespud dohtar gor pu štengah.

»Tlela te čaka Pepe že en ceu ferklc ure!« sa rekl gespa in pukazal iz paučkam čez rama name.

»O ti kanalja ti! A s res pršou?« začudu se je gespud dohtar Taučar, ke je zagledu mene čepet na štokerle, kokr en kep naglaunga greha, in ke sm se jest zavle tega prjaznga puzdrava neki namrdnu, je hitr dustavu: »No, no; je že prou, de s pršou. Tlela duma se uva saj lohka puguvorla, de na u mogu nubedn nusa zraven utekvat.«

»No, vidja; zatu sm jest prouzaprou pršou, de m uja puvedal, kua sa tle za ene antrige, de sa me zjutri kar tku obfertigal, ket kašnga šušstarskega lerfanta, če pride tirjat.«

»Prou nubeneh antrig ni tle; tu same ukulšne tku naneseja, same ukolšne.«

»Kašne ukulšne? Jest sm vnder še zmeri Pepe, kokr sm biu Pepe in um ustou Pepe; uni sa pa tud še zmeri dohtar Taučar, a ni tu res?«

»Res, res! Al pumisl, Pepe; ti s klerekalc in klerekalci se zdej neki kujaja na Duni, jest sm pa žepan, iblansk žepan, kokr veš. Zdej, če naj ker tkula vid na cest, de se prjatlsk puguvarjava, pa b biu prec vogn u streh: »dohtar Taučar, iblansk žepan, je tud rebeljonar« in use moje lepe sajne b šle pu vod.«

»No, kua pa je poli? Kerga se pa uni bujeja? Uni sa dohtar, uni sa iblansk žepan in — basta. Nubena živa duša jm na more du žiuga!«

»Prjatu Pepe, pušluši me! Dohtar in žepan, tu še ni use. Puglej ga gespuda Pugačnka, kuku je kar na lepem ratu vitez. A ni tu lepu za slišat?«

»Jest nč na rečem. Tok uni tud špekuleraja, de b ratal vitez?«

»Za kua pa ne? A nism dost velek zatu? Zdej pa pušluši: gespud dohtar Taučar vitez Pulanski!« A na doni tu leuš ket zgunovi svetga Petra u Rime, a ne?«

»Use prznam! Pa mislja uni, de u iz te moke kej kruha?«

»I kaj na u kruha! Še en čas nej se tku lepu zadržim, kokr se zdej zadne čase zadržim, pa m na more falet. Edn m je že tku neki namignu in jest sm s že tud pr dašm dumačmu špenglari ufremu ena taka plehasti ubleka, kokr sa jh nusil vitezi tiste čase, ke sa še neki nase držal. In če nubedn, um jest ta moda spet nazaj gor prpravu. Zatu pa, lepu te prosm, Pepe; če me srečaš na cest, nared se tku, kokr de b me na puznou; če b pa use glih rad iz manu učaseh kej pukramlou, pa prid tkula zvečer pu fajrant lepu tlela h men dam, pa se uva kej pumenila in če ni drgač, ga uva tud ruklna kašn litrček. Res, prou veselil me u, če uš pršou, t um saj lohka puvedu, kuku sm se mou na Duni.«

»Um pa pršou, kedr m u čas prpušu!«

»Brava! Astn na svidejte

Boltatu Pepe iz Kudeluga.«

val je svoje stališče proti močni sovražni artiljeriji. Neko gibanje turške vojske, ki je za trenutek prenehala s streljanjem, je naš polkovnik spretno uporabil. S sabljo je dal znamenje za napad ter zaklical: »Mi smo komaj eden proti dvajsetim, toda Bog z nami. Naprej v imenu svetega križa!« Z grozovitim bojnim klicem »hura!« so se vrgli z bajoneti proti Turkom. Turki so bežali v divjem begu in bulgarska armada pred Lozengradom je bila rešena; nekoliko ur pozneje je bil Lozengrad naš. Polkovnik Červenakov leži ranjen v Sofiji, kjer nestrpno pričakuje, da bi mogel iti zopet v boj.

Profesorji katol. gimnazije smo bili že ob mobilizaciji vsi navdušeni za bulgarsko vojsko in smo prerokovali njene zmage. Naši dopisi v francoskem katoliškem dnevniku »La Croix« zbujajo pri Bulgarih mnogo pozornosti. Oficielni »Mir« je pisal: »Izmed vseh francoskih časopisov piše o nas najbolje in najbolj resnično »La Croix«, glasilo francoskih katoličanov. Ta časopis je izvrstno informiran o naših stvareh; vanj dopisujejo katoliški profesorji in duhovniki iz Bulgarije, posebno plovdivski profesorji, ki so vedno pripravljeni naš narod zagovarjati.« Tako se pridobivajo simpatije junaških Bulgarov. S tem katoliški stvari več koristimo, kakor pa nekateri kratkovidni katoliški krogi, ki so se vnemali za turški »status quo«. Nikar ne pričakujmo od Turkov kaj koristi za katoliško Cerkev. Katoličani se na Turškem smatrajo za tuje naseljence in kot takim jim Turčija dovoljuje svobodo iz strahu pred velesilami. V Bulgariji pa delujemo za ljudstvo, si pridobivamo simpatije in ugled; uživamo popolno versko svobodo in stalen uspeh nam je zagotovljen. Uspehi katoličanov na Turškem pa so le trenutni in nezanesljivi.

Pismo s Cetinja.

Srbske častnike

vsi očividci navdušeno hvalijo, ker vselej in povsod dele z moštvom vse težave in neprilike, Kamorkoli pridejo, spe ondi, kjer moštvo. Mnogokod se je častnikom ponudilo stanovanje in postelja v boljših hišah — toda redno so odklonili in spali z moštvom pod šotori. Ravno tako je s hrano. Ako dobi častnik kaj boljega — bodisi jed ali pijača — vselej deli s svojimi vojaki. Mnogokrat so se po celo vrsto dni hranili samo s kruhom in slanino — to pa vsi enako, od poveljnika pa do najmlajšega vojaka. Ako si je višji častnik zvečer sredi svojih vojakov pripravljal čaj na samovarju, medtem ko se je poleg kuhala večerja za moštvo, ni hotel preje pokusiti čaja, dokler tudi vojaki niso dobili svoje večerje in začeli jesti.

To je tisto, kar srbskega (in črnogorskega vojaka tako tesno veže s častnikom, da mu je brezpogojno udan in pripravljen zanj vse storiti, karkoli more. V dosedanjih bojih je padlo nenavadno mnogo častnikov — zato so pa bile bitke tudi zmagonosne, ker je vojak kakor slep drvil naprej, ko je videl, da se tudi častnik niti najmanj ne briga za svoje življenje. Poleg vse železne discipline, ki vlada v srbski vojski, druži častnike in moštvo prijateljska vez in gotovo ni v srbski vojski niti enega slučaja, da bi moštvo mrzilo svojega predpostavljenega.

× × ×

V celem zavzetem Primorju se nahaja izključno srbska vojska; tisto malo črnogorskih vojakov, ki so bili sprva tamkaj, se je umaknilo nazaj pod Taraboš. Samo v Meduvi je pristaniška in carinska oblast v črnogorskih rokah.

Seveda pa tudi srbske armade ni mnogo v teh mestih. V lukah so puščene samo močnejše posadke, glavna vojska je pa razmeščena po gorah v notranjosti dežele. Na vseh važnejših pozicijah so nameščene straže ali baterije, ki bodo preprečile vsak dohod ali pomoč Skadru in odbile vsak izpad čet iz njega. Vsled teh spretno uporabljenih prirodnih utrdb je cela Albanija popolnoma zaprta in blokirana.

× × ×

Včeraj so me zopet poklicali v češko bolnišnico v vojašnici, da vidim operacijsko dvorano, ki so si jo Čehi na lastne stroške uredili. Mnogo dela, mnogo denarja in potrpljenja je bilo treba, predno je dobila dvorana tisto lice, ki ga ima sedaj in vse, kar potrebuje. Sedaj je vse preskrbljeno in moderno urejeno; sobo poleg operacijske dvorane so preredili v lekarno in shrambo za medicinske potrebščine. Obe ti dve sobi — zlasti pa operacijska — reprezentirata vrednost 150.000 K. Po intencijah čeških rodoljubov, ki so to ekspedicijo odposlali in vso bolnišnico opremili — ostane vse to last Črnegore. Že sedaj se ventilira vprašanje, kam bi država s tem, ko se konča vojna in bo vojašnica zopet služila svojemu namenu. Eni pravijo, naj bi Črnagora zgradila vojaško bolnišnico, ki je doslej še ni imela. Večina je pa za to, da se osnuje še ena državna bolnišnica, saj je sedaj v Črnigori ena edina bolnišnica na Cetinju. Nova bolnišnica naj bi se zgradila v Podgorici.

Predsednik mirovne konference v Londonu.

Za predsednika balkanske mirovne konference, ki se dne 13. t. m. snide v Londonu, bo najbrže izvoljen srbski delegat Stojan Novaković, ki je najstarejši med delegati in je bil svoj čas ministrski predsednik.

Stojan Novaković se je rodil 1842. leta v Šabcu. Študiral je v Belgradu, kjer je leta 1865. postal gimnazijski profesor. Štiri leta pozneje je bil imenovan za ravnatelja srbske narodne biblioteke. Od leta 1873. do 1875. je bil naučni minister, nato je pet let predaval na visoki šoli, potem pa bil zopet imenovan za naučnega ministra ter si je kot tak stekel velikih zaslug za reorganizacijo srbskega šolstva. Od leta 1884. do 1886. je bil notranji minister, od leta 1886. do 1892. pa poslanik v Carigradu. Leta 1894. je bil poklican v državni svet. Leta 1895. do 1896. je bil ministrski predsednik, nato pa zopet poslanik v Carigradu, od leta 1900 do 1908 pa poslanik v Petrogradu. Za časa aneksijske krize je Novaković zopet prevzel vodstvo vlade, a se hitro umaknil, nato se pa popolnoma posvetil publicističnemu delovanju.

Stojan Novaković slovi kot politik, jezikoslovec in zgodovinar.

Tržiške novice.

t **Proslava stoletnice rojstva Petra Hitzingerja.** 29. junija 1812 se je rodil v Tržiču na št. 34 Peter Hitzinger, v prejšnjih desetletjih eden najbolj znanih slovenskih pisateljev. Ker je torej letos stoletnica njegovega rojstva, je društvo sv. Jožefa na primeren način proslavilo slavnega tržiškega rojaka. V ta namen je podal g. župnik Peter Bohinjec 10. t. m. v društvu, v glavnih obrisih življenje in delovanje tega znamenitega moža. Naj navedemo vsaj nekaj podatkov. Hitzinger je pel leta 1835. novo mašo. Služboval je na več krajih, slednjič je prišel za dekana v Postojno, kjer ga je dohitela smrt leta 1867. Bil je mož dela in trpljenja. Bil je zgodovinar, jezikoslovec, pesnik, apologet, kritik. Proslavil se je posebno kot zgodovinar, ker je prvi začel po arhivih preiskavati domačo zgodovino in napisal o njej dolgo vrsto spisov v slovenskem in nemškem jeziku. Kar je napisal, o tem se je prej natančno prepričal in tako pisal vedno čisto zgodovinsko resnico. Kot jezikoslovec se je zapletel v nesrečne borbe s Francétom Levstikom, ki je gotovo predaleč šel v svojih nazorih o čisti slovenščini. Levstik je imenoval Hitzingerja »Pater Peter Textverdreher«. Že to je našega slavljenca zelo bolelo, a še bolj ga je peklo krivično očitanje, da je nemškutar. Hotel se je zagovarjati, a noben slovenski list ni sprejel zagovora. Ko se je vsled tega zagovarjal v »Laibacher Zeitung«, je to njegove nasprotnike še bolj utrdilo v gonji zoper njega. Smrt šele je bila zanj rešiteljica in bi mogli po pravici nanj obrniti besede: Pravico sem ljubil, krivico sovražil, zato umrem zapuščen od vseh. — K sklepu govora je pevski zbor zapel še par pesmi, ki jih je zložil Hitzinger, s čemur je bila slavnost končana.

Jeseniške novice.

j **Balkanska vojska** ima za naš kraj velike posledice. Že naprej smo se bali, da bo delavstvo trdo občutilo te posledice. Tovarna nima naročil, ker se naši izdelki v največji meri izvažajo na Balkan. Priznati pa moramo, da naša tovarna to pot ravna s svojimi delavci zelo kulantno. Četudi ni naročil, vendar pusti, da delavstvo vsaj po moči dela dalje in se vsaj preživi. Delavstvo težko čaka mirnih časov, ko bodo zmagoviti Slovani na Balkanu rabili blago, ki jim ga bo izdeloval slovenski delavec, ker je naša tovarna edino večje podjetje, v katerem je zaposleno povečini slovensko delavstvo.

j **Nesreča.** Tovarniški uradnik gosp. Kerstein je šel preteklo nedeljo na Golico. Ko se je zvečer vračal, je na poti od Sv. Križa proti Jesenicami prisedel k nekemu sanjkaču. Med sankanjem je po nesreči zadel z nogo v sneg in si jo zlomil. Za njim so prišli s skiji trije častniki, ki so mu hitro za silo nogo uvezali s svojimi sabljami, eden izmed njih pa je tekel na Jesenice po voznika. Še isti večer so ponesrečenca prepeljali v ljubljansko bolnišnico. Previdnost pri sanjkanju!

j **Občinski odbor** jeseniški je zadnjo nedeljo pri seji sklenil, da se prepove sanjkanje po javnih cestah. Je bilo pa že tako po nekaterih krajih, zlasti na Savi mimo nemške šole, da človek pri belem dnevu ni bil varen.

j **Predavanje.** Jutri, v nedeljo, ima ob navadni uri v »Delavskem domu« g. Žbontar običajno predavanje. Vabimo izobrazbe željno občinstvo!

Polkovnik Hasan Riza bej,
ki poveljuje turški posadki v Skadru.

Darovi.

za balkanski odsek »Apostolstva sv. Cirila in Metoda«.

IV. izkaz.

M. Appe 12 K. — Ob predavanju v Tržiču zbrala Marijina družba 100 K. — M. Godec 24 K. — F. Šegatin 10 K. — J. Marenk 7 K. — Župnija Velesovo 113 K. — Župnija Šmartin pri Kranju 92 K. — M. Markovič 40 h. — A. Janša 2 K. — Glasilo štajerske mladine »Naš Dom« 110 K. — Zbirka idrijskih žena in deklet 10 K. — Župnija Sv. Lenart nad Škofjo Loko 25 K 15 h. — Skupno **505 K 55 h.** I. — III. izkaz 3451 K 5 h, torej vsega skupaj **3956 K 60 h.**

DAROVI

za sirote in ranjence na Balkanu.

VII. izkaz.

Zbirka župljanov v Boh. Srednji vasi 35 K. — Jož. Meško, župnik, Sv. Miklavž pri Ormožu, 5 K 45 h. — Župljani v Lučinah 4 K. — Župnija Mirnapeč 69 K 54 h. — Ivan Nagel, župnik, Lipa nad Vrbo, Kor., 6 K. — Jakob Marolt, Žirovnica, Notranjsko, zbirka 28 K 16 h. — Župni urad v Dražgošah 11 K 50 h. — Janez Vodopivec, ekspozit, Vrhpolje, 5 K. — Gospodarsko in trgovsko društvo Punat 10 K. — Zbirka župnije Prem 30 K. — Županstvo Prem 20 K. — Matej Rihar, dekan, Šmartno, zbirka 3 K. — Fran Schuller, žel. vpok., Ljubljana, zbirka 7 K 46 h. — Neimenovana 1 K. — Neimenovana Vrhnika, 2 K 10 h. — Rektor Köster v Hambornu zbirko 27 K 21 h. Svota **265 K 42** h; k temu prišteti izkazi I.—VI. 8410 K 71 vin. in I.—IV. izkaz Balkanskega odseka 3956 K 60 h vsega skupaj doslej **12.632 K 73 h.**

× × ×

Iz **Belgrada** smo prejeli naslednje pismo:

Uvaženi gospodine uredniče!

Uprava Kola Srpskih Sestara smatra za svoju najprijatniju dužnost da Vam se toplo zahvali na prilogu, kojim ste izvolili obdariti bolnicu kola i postradale u ratu.

Nama je neobično draga bila pažnja uredništva »Slovenca« i grada Ljubljane. Srećni smo što u ovim momentima sreće i briga osećamo, da nismo sami i da plemenito srce bratskog nam slovenačkog naroda bije istim radosnim udarima kad i naše. Od priloženog novca učinićemo najbolju upotrebu. Postaraćemo se da njime pružimo što više dobra i ugodnosti onima koji su ga toliko zaslužni i kojima su oni potrebni. Blagodareći Vam toplo, gospodine uredniče, na pažnji i daru, mi Vas molimo, da nam i u buduće ostanete prijatelj i da primite uz našu zahvalnost mnogo srpskih pozdrava.

Ljoubca S. Luković,
predsednica;
Delfa Iv. Ivani
sekretar.

Vsa slovenska javnost brez izjeme soglaša v tem, da je Finžgarjev roman „POD SVOBODNIM SOLNCEM“ najboljše slovensko leposlovno delo. **Ne moremo si torej misliti in ga ni lepšega božičnega darila** kakor Fr. S. Finžgarjeva povest davnih dedov

Pod svobodnim solncem

Cena: **I. knjiga, elegantno vezana K 4·—**
II. knjiga, elegantno vezana K 4·80

II. knjiga bo vezana na razpolago v soboto dne 21. t. m., torej pravočasno pred božičem. Kdor si želi privoščiti za praznike poseben užitek, naj si delo takoj naroči, da moremo pravočasno postreči.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani

Slike z bojišča.

Zbira prof. A. Bezenšek.

Žalostne in vesele dogodbe lozengradske.

Pripoveduje se mnogo o paniki, katera je prevzela premagano in bežočo turško armado pri Lozengradu. Človek je neusmiljen, kadar zmaguje, a je grozen, kadar se vidi premagan. Z gričev okoli Lozengrada so se mogli opazovati eni in drugi prizori. Turki so med begom streljali celo na svoje tovariše; to so delali v svoji ponorelosti vsled groze. Nekateri so poskakali v močvirje, kjer so utonili. Na vozu, od katerega so se strgali konji, leži mrtev Turek, ki si je zatisnil usta s krpo, kakor da bi hotel zadržati v sebi — poslednji izdihljaj.

Trije Turki so bežali drug za drugim, prvi je padel, za njim drugi tako, da leži njegova glava med nogama prednika; a tretji leži ravno tako za drugim.

Med tem občim begom vojakov in drugih Turkov, so se pa poskrili nekateri turški častniki v Lozengradu, kjerkoli so mislili najti kakšno skrivališče. Nekateri turški častniki so se preoblekli v žensko obleko, kakor Turkinje z zakritim obrazom. Drugi so zbežali v hareme, kjer se je neki debeli major vlegel v posteljo in se pokril čez glavo.

Še lepše si je umislil tisti turški častnik, ki je priletel v pekarno, kjer so ravno gnetli testo v velikem koritu. Kar zažene se v testo, kakor je dolg in širok. Peki so bili že od strahu zbežali pred bulgarskimi vojaki, a on si je mislil, da bo v testu najbolj na varnem pred njimi. In ako bi ne bil molel iz testa častnikov nos, skoz katerega je moral dihati, bi ga ne bil nikdo zasledil. Tako pa en vojak prime za tisto reč, misleč, da zgrabi »kifelc«, a na svoje veliko začudenje privleče ven celo človeško truplo, namreč «hrabrega« turškega »bimbašija«. (Tako se imenuje v turški armadi tisti častnik, ki poveljuje tisoč vojakom.)

Tretji častnik se je hotel s tem rešiti, da se preobleče, a ker ni bilo takoj ženske obleke pri rokah, sleče častniško uniformo in se vsede s prekrižanimi nogami — kakor Turki navadno sede. Ko se mu bulgarski vojaki približajo, naježi in razšopiri se prav kakor koklja na jajcih, misleč da ga bodo zaklali. A vojaki mu samo vele, naj se za silo obleče, da gre ž njimi. Bil je silno lačen, ker se je že dalj časa skrival. Dajo mu jesti. In ko se nasiti, reče vesel: »Kaj slabšega sem pričakoval. A ko vidim, da ste tako dobri ljudje, žal mi je, da sem se boril proti vam in da sem se potem iz strahu skrival.«

Mnogo drugih častnikov se je pa poskrilo po skladiščih ali shrambah, kjer je bila v kupih turšica in razno žito. Kar v zrnje so zlezli in čakali reči, ki se bodo godile.

A najbolj prebrisan je bil tisti turški častnik, ki se je delal za blaznega tako dolgo, dokler ni vsled dobre hrane, katero je dobival kot vjetnik v bulgarskem taboru, spet k pameti prišel, to je k prepričanju, da mu ne gre za kožo.

Takšne žalostne in smešne uloge so igrali turški častniki v Lozengradu. Medtem, ko so se njihovi vojaki bili v trdnjavah okoli mesta, so častniki jedli in pili in na karte igrali. Ko so se pa vojaki začeli umikati bulgarski armadi, so jo deloma tudi častniki udarili v beg, deloma pa so se poskrili in igrali take vojaka in celo častnika nevredne vloge.

× × ×

Bulgarska carica in ranjeni vojak.

Da je bulgarska carica Eleonora usmiljena sestra v pravem pomenu besede, to je že znano širom sveta. Ona se je cela posvetila skrbi za ranjence. Menda ni bolnišnice niti v prestolnici, niti v provinciji, kjer bi ne bila posetila nekolikrat bolnikov. A pričakuje tudi na kolodvorih večjih postaj, posebno tukaj, v Plovdivu in Stari Zagori transporte ranjenih vojakov, katerim je ona prva postrežnica. Vse sama razporeja, kar se ima storiti, vse sama nadzoruje. Za vsakega ranjenca ima tolažilno besedo, a težko ranjene prevezuje carica sama, ker ona to samaritansko delo izvrstno razume. Saj je tudi v rusko-japonski vojni izvrševala isto blagorodno delo.

Oblečena je za časa vojne navadno kot usmiljena sestra z rdečim križem na prsih ali na levi roki.

Te dni je prišla z vlakom v navadnem kupeju v Svilengrad (Mustafa paša). Čim izstopi, izrazi željo, da jo peljejo v vojaško bolnišnico.

Ravnokar so ranjenega vojaka na nosilih nesli v bolnišnico.

»Kaj ti je, fante?« ga popraša carica.

»Ranjen sem s krogljo v ramo, sestra daj mi čašico vode,« odgovori vojak.

»Da, jaz sem sestra ... - carica. Ali imaš rodbino, imaš otrok?«

Obraz ranjenega vojaka se razžari veselja in ganjenosti.

»Zdravstvuj, carica! . . . Jaz imam dva sina; oba sta vojaka pri Čorlu. Eden je še zdaj živ, a drugi ne vem, kje je. — Dovoli, carica, da Ti poljubim roko!«

(Tukaj naj omenim, da je tikanje pri Bulgarih sploh navadno. Sin tiče očeta in mater, učenec tiče učitelja, vojak svojega bližnjega načelnika itd. To je stara slovanska navada.)

»Leži, mili moj, leži, naj Te rajše jaz poljubim,« odgovori carica in se skloni nad nosila.

Nobene razlike ni pri taki priliki med carico in ranjenim vojakom, priprostim kmetom.

Ta se je od veselja razjokal, a solze mu je brisala — carica!

× × ×

Katoliški nadškof o bulgarskih vojakih.

V Plovdivu je sedež katoliškega nadškofa, ki je obenem tudi nadškof bulgarske stolice in cele južno-zapadne Bulgarije. Nadškof je odličen duhovni pastir, ki ga spoštujejo ne le katoličani, temveč tudi vsi drugoverci v Bulgariji.

V vojsko je poslal več svojih kaplanov, da oskrbujejo katoliške Bulgare vojake, sam pa hodi od bolnišnice do bolnišnice tolažit ranjence.

O ranjencih se je izrazil sledeče:

»Vojaki, ki se zdravijo v Plovdivu in v Sofiji po raznih bolnišnicah, želijo, kakor hitro nekoliko okrevajo, da jih pošljejo zopet na bojno polje. Nekateri med njimi so celo mene prosili, da posredujem, da se jim izpolni želja. Nekatere ranjence morajo celo stražiti, da ne uidejo iz bolnišnic na bojno polje.«

Isto mi je večkrat pripovedoval tudi moj dvanajstletni sin Ciril, srednješolec, ki je dodeljen kot prostovoljec »Rdečemu križu« v katoliški šoli v Sofiji. Lahko ranjeni vojaki kar koprne, da pridejo čimpreje v armadne vrste zoper Turke.

Mirovna pogajanja v Londonu.

London. Ker se še turški delegati v London niso pripeljali in ker 13. t. m. tudi še niso bili bulgarski delegati zbrani, se še niso niti priprave začele. Navzoči delegati so napravili formalne obiske. Grey je sprejel srbske, grške in črnogorske delegate. Bulgari in Turki obiščejo Greya danes. Neki srbski delegat je izjavil, da če se mir hitro ne sklene, se bo vojska nadaljevala.

Pariz. Prvi turški mirovni pooblaščenc Rešid paša je izjavil nasproti sotrudniku lista »Temps«: Mir sklenemo le s častnimi pogoji. V Čataldži stoji 170.000 mož, ki so z municijo dobro preskrbljeni. Vojska se torej nadaljuje, če bi kaka stranka stavila pretrde pogoje. Glede Albanije je Turčija pripravljena priznati samoupravo pod sultanovo suvereniteto. Z Grki se ne moremo pogajati, dokler se z njimi ne sklene premirje.

London. Dr. Danev se je 12. t. m. pripeljal v London.

Dunaj. Turkom prijazna »Südslawische Korrespondenz« poroča iz Carigrada, da se pričenjajo mirovna pogajanja v Londonu ob času, ko je Turčija popolnoma izvedla mobilizacijo. Turčija se vojaško tako živahno in odločno pripravlja, kakor da računa z možnostjo, da se bo vojna nadaljevala. Odrin se preskrbljuje z živežem že štiri tedne.

London. Reuter poroča iz Carigrada, da je turškim delegatom naročeno, da naj odklonijo morebitno ponudbo, da se prično pogajanja z Grško o premirju.

Berolin. Z vojnim atašejem bulgarskega poslaništva v Berolinu, podpolkovnikom Tančevem, se je razgovarjal sotrudnik »Berliner Tagblatta«. Tančev je izjavil, da je mir brez Odrina izključen in če se kmalu ne sporazumejo, se vojna nadaljuje. Glede na nesporazumljenja med balkanskimi državami je pa Tančev odgovoril: »Povejte mi, je li bila evropska diplomacija dobro poučena o naši pogodbi za slučaj vojske? Ni li morebiti tudi danes slabo poučena?«

Dogodki v Srbiji.

Belgrad. Potovanju Pasića v Niš in v Skoplje pripisujejo veliko vaznost in se različne govorice razširjajo. Pasića spremlja stavbni minister Jovanović, ruski poslaniški tajnik Mamulov in dva tajnika srbskega zunanjega ministrstva. Govori se, da so prišli v Niš tudi bulgarski ministrski predsednik in delegati črnogorske in grške vlade in da so v Nišu sklepali o pristopu Rusije k balkanski zvezi. Pasić se je peljal iz Niša v Skoplje, kjer je konferiral s Putnikom.

Belgrad. Kralj je imenoval princa Jurija majorjem pehote. Novi dunajski poslanik Jovanović je odlikovan z redom sv. Save I. razreda.

Belgrad. Deputacija višjih častnikov je bila pri kralju v avdijenci. Čuje se, da so častniki zahtevali, naj se takoj zahteva, da Avstro-Ogrska odneha in če tega ne stori, naj se z njo diplomatične zveze prekinejo. Kralj ni obvezno odgovoril, marveč se je sklicval, da v Pasićevi nenavzočnosti ničesar ne more ukreniti.

Boji okoli Janine. — Boji med grškimi in turškimi ladjami pred Dardanelami.

Atene. Grško zunanje ministrstvo objavlja iz Philipiadesa 13. t. m. ob 7. zjutraj: Naša armada je napadla sovražnika in zasedla Aetocachon, dasi so Turki ves čas streljali. Naša artiljerija, ki je z občudovanja vredno natančnostjo streljala, je prisilila v štiriurnem boju sovražnikovo artiljerijo, da je umolknila. Častniki in vojaki prodirajo izredno hrabro in navdušeno. General Sapuncakis je osebno vodil boj. Ranjenih je bilo približno 100 Grkov. Boj se je moral prekiniti, ker je napočila noč.

Carigrad. Dve turški torpedovki sta napadli pri Beziki neko grško torpedovko, ki je ekskortirala neko turško jadernico. Turki so na grško torpedovko streljali. Grška torpedovka se je udala. Prepeljali so jo v Dardanele.

Rumunija.

Bukarešt. Lastnoročno pismo ruskega cara Nikolaja rumunskemu kralju Karolu slove: Ljubi gospod brat! Prešinjala me je želja, da počastim visoke vojaške čednosti Vašega Veličanstva in da se spomnim dragocenega orožnega bratstva obeh držav, ko se je rumunska armada pod visokim vodstvom Vašega Veličanstva v nepozabnem letu 1877 proslavila s slavo. Zato sem Vas 17. septembra imenoval za maršala svoje armade in naročil svojemu stricu, velikemu knezu Nikolaju Mihajloviču, da Vam izroči maršalsko palico ob obletnici zavzetja Plevne. Upam, da v tem zopet dokažem, da so ostala naša čuvstva nasproti Vam neizpremenjena. Prijateljstvo, ki nas združuje, še utrdi, o tem sem trdno prepričan, bratovsko zvezo obeh narodov.

Bukarešt. Veliki knez Nikolaj Nikolajevič je odpotoval 12. t. m. iz Bukarešta, ko se je prej prisrčno z rumunskim kraljem, s prestolonaslednikom in s princem Karolom poslovil.

Bukarešt. Novoizvoljeni predsednik senata je v svojem nagovoru naglašal: Če hočemo, da se mirna bodočnost zagotovi, je potrebno ohraniti ravnotežje orientskih držav in morajo naši bratje v Macedoniji postati svobodni. Zaupljivo in hladnokrvno pričakujemo bodočnosti, ker smo prepričani, da nas v slučaju kake nevarnosti vodi edina misel braniti čast in dostojnost domovine.

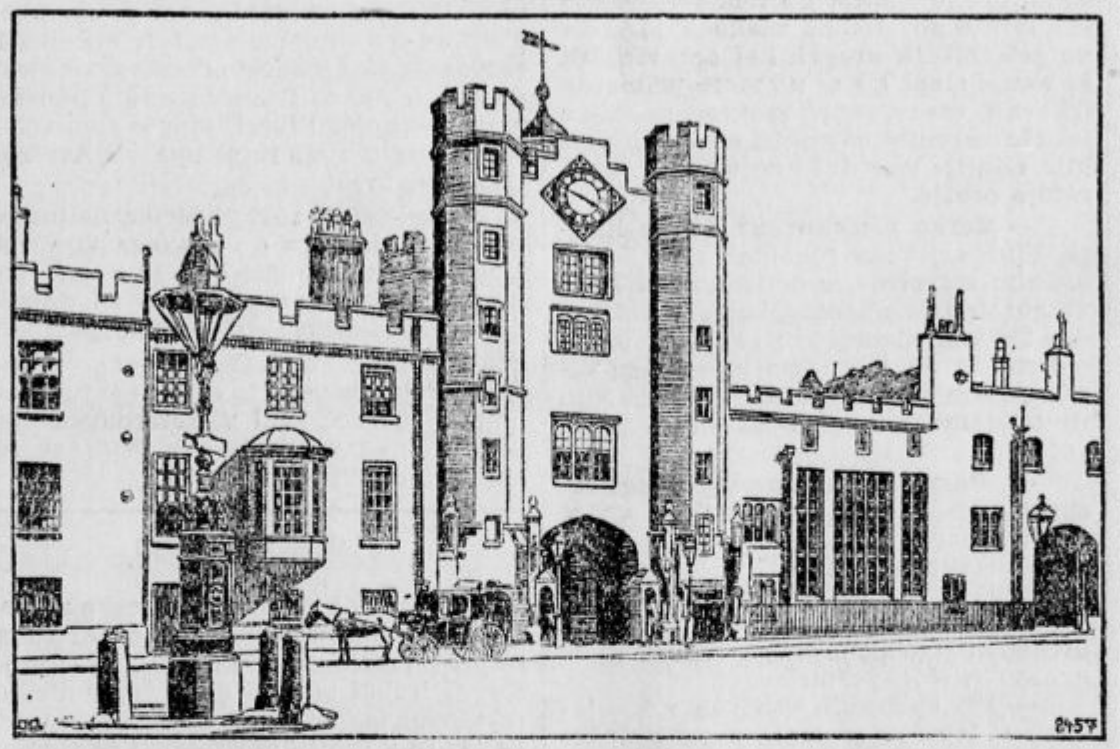

PALAČA ST. JAMES V LONDONU, v kateri se bo vršila mirovna konferenca.

Za balkansko mirovno konferenco v Londonu, je dal angleški kralj prirediti palačo St. James, ki je še danes oficielna prestolica angleških vladarjev, čeprav ne bivajo več v nji, marveč jo uporabljajo le ob slovesnih prilikah. To je kot nalašč kraj za mirovno konferenco, ker stoji palača v sredini mesta, v diplomatskem oddelku, ne daleč od palače premiernega ministra in ministra za zunanje stvari.

Palača je zidana v mogočnem čveterokotu, južno - vzhodno pročelje je obrnjeno proti drevoredu in parku St. James. Prvotno zgradbo je sezidal kralj Henrik VIII. v tridesetih letih 16. stoletja. Kasneje so palačo opetovano razširili, zlasti pod Karolom I., ki jo je dal tudi dragoceno opremiti. Vendar se je dvor preselil v palačo šele l. 1697., ko je do tal pogorela stara kraljeva palača Whitehall. Leta 1809. je izbruhnil požar tudi v st. jameški palači in uničil celo vzhodno krilo in z njim najstarejši del zgradbe. Kralj Jurij III. se je davno prej proselil v buckinghamsko palačo,, ki jo je leta 1703. sezidal vojvoda Buckingham in katero je kralj kupil in po svojem okusu preuredil. V isti palači je bival tudi Jurij IV. in kraljica Viktorija; palača St. James je ostala doslej v ozadju, vendar ni bila popolnoma pozabljena zlasti za časa kraljice Viktorije, ki je v njej prirejala svoje velike in slovite sprejeme za gospode in dame. V kapeli st. jameške palače je bila 25. januarja 1858. tudi poroka kraljičine hčere s poznejšim cesarjem Friderikom. Sedanji kralj stanuje najrajši v palači Sandringham, palačo St. James pa uporablja le ob posebnih dvornih in državnih slovesnostih. Z odstopom te palače je angleški kralj pokazal, za kako važno smatra balkansko mirovno konferenco.

Iz Srbije.

Zbiranje vojnih podatkov.

Pri srbskem vrhovnem poveljstvu se pridno in strokovnjaško zbirajo in zapisujejo vse podrobnosti o celi vojni in posameznih bitkah, da bo mogoč najnatančnejši opis. Vojaški duhovniki in zdravniki sestavljajo imenike padlih, v katerih bo tudi natančno zaznamovan prostor, kjer je bil posamezen srbski vojak pokopan.

Pokopavali

so srbske vojake, če je bilo le kako mogoče, na gričih v bližini cerkva, in sicer vsacega zase; na grob so postavili križ z imenom padlega. Kjer ni bilo gričev in cerkva so jih na enak način pokopali ob cestah na vidnih mestih. Tako je nastalo mnogo novih pokopališč, na katerih se zbira ljudstvo, da moli za pokojne. Turke so pokopavali v velike skupne grobove ob cestah. Sežigalo se pa mrličev ni, razun v najnujnejših slučajih, kakor na primer pri Kumanovu, kjer so našli mnogo že razpadajočih turških mrtvecev, katerih niso mogli o pravem času pokopati. Istotako tudi razpadajoča konjska trupla, ki jih je bilo treba iz zdravstvenih ozirov čim hitreje uničiti. Drugače se ljudje in živali pokopavajo.

Krščanske vjetnike iz turške armade, ki se nahajajo v Belgradu, bo Srbija izpustila in jih odpravila v njihove domače kraje. To velja za vse častnike in moštvo bulgarske in grške narodnosti, ki so se itak le po sili borili proti zavezniški vojski.

Radi špionaže obsojeni Gradčan.

V Belgradu je bil radi špionaže na 16 let ječe obsojen neki Ivan Reiser, rojen Gradčan. Nemško-avstrijsko časopisje se vsled tega zgraža, a Reiser je glasom tukajšnjih listov pred sodiščem sam priznal svojo krivdo.

Arnavti napadli bolniške strežnice.

V ruski bolnišnici v Belgradu so ranjeni Arnavti z nožmi napadli bolniške strežnice in mnoge izmed njih težko ranili. Prihitela vojaška straža

je še-le napravila red. Bilo je troje mrtvih.

Avstro-ogrski poslanik pl. Ugron v belgrajskih bolnišnicah.

Avstro-ogrski poslanec v Belgradu pl. Ugron je obiskal ranjence v tukajšnjih bolnišnicah in delil med nje denar in cigarete.

Idrijske novice.

i **Umrl je** Frančišek Gröger, c. kr. žgalniški oskrbnik v pokoju, v našem mestu znana in priljubljena oseba. Rojen trd Nemec v Šleziji leta 1830., je nastopil pri naši žgalnici prvo službo kot eleve. Od tu ga je zvabila privatna rudarska družba; prepotoval je ves svet in ostal več let pri družbenem rudniku v južni Afriki. Ko se je družba razšla, je bil zopet nastavljen v Idriji, in prišel v osmi činovni razred. Več ni mogel doseči, ker je službo pretrgal. Pred desetimi leti je stopil v pokoj. Kako rad je imel naše mesto, se vidi iz tega, da je ob cesarski slavnosti obdaroval šolske otroke in sicer vsacega z 1 K. Za Idrijo to ni malenkost, stalo ga je 950 K. Poleti je vedno potoval, in se vedno vrnil v pozni jeseni k nam. Prišlo je že pregovor: »Lastovke odletele, Grögr pride«. V nedeljo je še hodil po mestu, v ponedeljek ga je napadla bolezen, na kateri je po malem že prej trpel in v čertek ob 4. uri popoldne je končal svoje življenje. Bil je vedrega duha do konca. Sedaj se bode pri Sv. Križu oddahnil svojega vednega potovanja. N. v m. p.! — Pogreb je bil slovesen, kakor je navada v Idriji za rudarskega uradnika, v soboto ob 3. uri popoldne.

i **V četrtek so pokopali** 83letnega c. kr. logarja Andreja Šulin. Tudi on je bil Nemec iz Koroškega doma, ter je več let služil pri našem gozdnem oskrbništvu. Bil je blaga mirna duša, med našimi pazniki zelo priljubljena oseba.

i **Tretji avtomobil** si je napravil V. Lapajne. Novi voz je samo za osebe in zelo praktično vrejen. Ker si omenjeni trgovec naročuje tudi blago na postajo Sv. Lucije, vozi parkrat na teden avtomobil tja in sprejema tudi ljudi. Ako g. Lapajne odredi stalne dnevne ure in ure tudi za tja, bomo imeli naglo in varno vožnjo na obe strani. Do Logatca imamo že sedaj štirikrat na dan avtomobilno zvezo, naj je imamo tudi redno še do Sv. Lucije, potem ne bo več Idrija tako oddaljeno in pozabljeno mesto, kakor do sedaj. Saj v pet četrt urah si na postaji v Logatcu in v linpol uri na postaji pri Sv. Luciji iz Idrije.

Dnevne novice.

+ **Slovenčevo«** poročilo o aferi Prochaska prinašajo nemški in laški listi kakor so tudi mnogo drugih za časa balkanske vojske. Somišljeniki, naročajte in podpirajte »Slovenca«, ki je tako zelo kos svoji nalogi.

+ **Srbi in katoličani.** Hrvat - katolik piše v glasilu dalmatinske stranke prava, zadrski »Hrvatski kruni«, takole: »Katoliška cerkev je v sedanji strašni protiverski, protikrščanski in proticerkveni borbi razvila vso delavnost, da se svet oprime verskih, krščanskih načel, ki se naslanjajo in temelje v Kristusovi cerkvi, da Petrovi stolici. In četudi so, žal, naši bratje Srbi odcepljeni od Petrove stolice, jih katoličani v svetovni borbi za verska in krščanska načela vendar moremo najti na svoji strani. In to je danes že nekaj! Ko se Srbi politično urede, sem uverjen, da se bodo prepričali o neosnovnosti svoje narodne cerkve. Nastala bo med njimi prava borba, da se vera osvobodi državnega pokroviteljstva ali bolje tiranstva. Krščanska zavest jih bo k ti borbi prisilila. Osvobojenja vere od državnega pokroviteljstva pri Srbih si pa ne morem misliti drugače, kakor da se Srbi v tej svoji borbi naslone na Petrovo stolico. Nujna potreba in vzbujena zavest bo Srbe, po mojem mnenju, nanovo zedinila s katoliško cerkvijo. Dal Bog, da se to čimpreje zgodi! V interesu nas katoličanov je tedaj, da tudi iz verskih ozirov gojimo simpatije, ljubezen in naklonjenost nasproti našim odcepljenim bratom. Ako nasproti tem svojim bratom kažemo antipatijo, neprijateljstvo in nenaklonjenost, s tem nikakor ne bomo pritegnili bliže onega dne, katerega vsi želimo: dne vrnitve naših odcepljenih bratov k vidnemu poglavarju Jezusove cerkve, svetemu Očetu papežu.«

+ **Na bivšega poslanca Zagorca,** ki je nedavno potom dunajskih in peštanskih časopisov poslal Cuvaju odprto pismo, na vseh straneh preže orožniki. Preiskali niso le njegovega župnišča v Koprivnici, nego tudi cerkev in stolp, a trud je bil zaman. Ničesar niso dobili. Izdan je nalog, da se takoj aretira, ko pride domov; obenem ga je pa Cuvaj zatožil pri nadškofu dr. Bauerju, češ, da ne vrši svojih dušnopastirskih dolžnosti, ker ga ni v župniji. Ker je Koprivnica blizu ogrske meje, je Cuvaj ukazal orožnikom, da pazijo, ako bi se Zagorac morda z vozom ne pripeljal v svojo župnijo in ga v tem slučaju takoj primejo in zapro. V svoji preveliki gorečnosti so orožniki nedavno aretirali nekega drugega župnika, ker so mislili, da je Zagorac. Ubogi župnik se je moral v najhujšem mrazu peljati z orožniki.

+ **Kriza v večini zagrebškega občinskega odbora.** Iz Zagreba se nam piše: Klub večine zagrebškega mestnega zastopstva je imel predvčerajšnjem jako burno sejo in je malo manjkalo, da ni prišlo do velikega spora. Končno se je našel moder izhod in dasi stvar ni še odpravljena s sveta, je vendar dovolj upanja, da se spor mirno poravna; krivci, ki so spor izzvali, bodo najbrže izvajali konsekvence. Povod sporu je dalo to-le: Nedavno se je pri Cuvaju vršila enketa glede premestitve bolnišnice usmiljenih bratov z Jelačičevega trga. Sodelovala sta med drugimi kot zastopnika mestnega občinskega zastopa večinska odbornika Heincl in Ancel. Po enketi je Cuvaj vse navzoče povabil na banket. Navedena dva občinska zastopnika sta kljub temu, da je proti Cuvaju še vedno na celi črti v veljavi družabni bojkot in se onadva kot koalicionaša prištevata k opoziciji — vendar sprejela povabilo in se banketa udeležila. Narodni list je to takoj izrabil in napadel opozicijo, češ, da naj si vzame zgled na Heinclu in Anclu. Večina mestnega sveta je nato sklicala sejo svojega kluba, da spravi zadevo v red. Gospoda sta se skušala oprati in svoj čin opravičiti, a klub je bil neizprosen. Oba je izključil in namesto Heincla izvolil za predsednika dr. Paveliča, namesto Ancla pa za tajnika dr. Mazuro. Izključena občinska odbornika bosta najbrž položila mandata. Splošna želja je, da bi bila ta stvar s tem rešena, kajti Cuvaj samo čaka na priložnost, da bi mestni zastop razpustil.

+ **O bulgarskem in srbskem zadružništvu** je bila v zadnjih dveh številkah »Narodnega Gospodarja«, glasila Zadružne zveze v Ljubljani, objavljena temeljita razprava dr. Kreka, ki bo gotovo zanimala pred vsem naše zadružne kroge, pa tudi druge, ki se hočejo pobližje seznaniti z gospodarskimi razmerami srbskega in bulgarskega kmeta.

— **Objekti železničnih prog Zidani most — Ljubljana — Št. Peter — Trst in Celovec — Jesenice — Gorica** so do nadaljnje odredbe **ponoči in podnevu z vojaškimi stražami zastraženi.** Daje se na občno znanje, **da imajo vse vojaške straže povelje, da vsakega, ki si da na železniških progah kaj opraviti, ali ki nanje stopi, pa se ne more primerno izkazati, zapro, zoper vsakega pa, ki se izkuša zapretbi odtegniti ali ki na prvi klic »Halt!« wer da?« ne obstoji, uporabijo orožje.**

— **Težko pričakovana druga knjiga** Finžgarjevega romana **»Pod svobodnim solncem«** je dotiskana in bodo vezani izvodi na razpolago v soboto, dne 21. t. m. Četudi je II. knjiga mnogo obširnejša od I. knjige, bo veljala vezana samo 80 vin. več; torej 4 K 80 vin. Opozarjamo na oglas Katoliške Bukvarne.

— **Razpisane ustanove za poštarske otroke.** Iz jubilejnega zaklada vladanja cesarja Franca Jožefa so razpisane ustanove po 250 K. Nepremožni poštarji, ki imajo svoje otroke na kakšni srednji šoli, naj vložе prošnje na predsedništvo pomožnega društva c. kr. avstrijskih poštarjev.

— **Pri občinskih volitvah v Kanfanaru v Istri** je zmagala proti hrvaški stranki laška kamora.

— **Balkanske razglednice.** »Apostolstvo sv. Cirila in Metoda« je izdalo pet vrst krasnih balkanskih razglednic: 1. Bulgarski otroci v narodni noši iz odrinske okolice; 2. Bulgarski dečki prejemajo sv. obhajilo po vzhodnem obredu; 3. Šola evharistink v Makedoniji (otroci v makedonski narodni noši); 4. Poljedelska šola evharistink v Makedoniji; 5. Makedonski četaši. — Razglednice se dobivajo v prodajalni Katol. tisk. društva (Ničman) po 10 h; prodajajo se v korist balkanskim sirotam. V večjih množinah naj se naročajo naravnost pri Apostolstvu (Ljubljana, Semeniška ulica).

— **Božične počitnice** bodo najlepše vspele in teknile, ako jih zamesite z drožami (kvasom) v prid »Slov. Straže« iz drožarne Jos. Košmerlj, Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 8. Gospodinje, zahtevajte povsod le naše drože!

— **Letošnji zimski šport v Bohinju** Kljub temu, da je iz neznanih vzrokov izostal športni vlak, je 7. in 8. decembra prišlo približno 100 oseb s smučmi in sankami iz Trsta. S temi dnevi se je takorekoč dejansko otvorila letošnja zimska sezona. Vesel dan, čulo se je petje zvončkov in rožljanje kraguljčkov. Izvoščeki so veselih obrazov na ličnih saneh po bliskovo vozili tujce, ki so občudovali lepoto od solnca se lesketajočih vrhov naših gora. Splošno se je hvalilo izborno sankališče. Sneg je trd, tako da so se sankali tudi po senožetih in gričih. Opaža se, da so izletniki samo boljši ljudje, ki ne štedijo pri vinarjih. Uvideva se čimdalje bolj, kako potreben je zimski šport za Bohinj, ker poletna sezona traja le šest tednov, zimska pa štiri mesece. V stavbe in oprave, ki naj bi služile tujskemu prometu, je založenih v Bohinju nad pol milijona kron, katera svota se bode rentirala le, ako se obrne vsa pozornost na zimsko sezono. Želeti bi bilo seveda, da bi nekateri merodajni faktorji storili svojo dolžnost ne samo z osebno reprezentacijo pri pozdravljanju tujcev in s plačilom članarine, temveč da tudi dejansko z besedo in peresom z resničnimi in stvarnimi poročili to za Bohinj velevažno akcijo podpirajo.

— **Osebne vesti s pošte.** Gimnazijski abiturient Beatus Zappin je imenovan za c. kr. poštnega praktikanta v Poreču.

— **Smrtna kosa.** Umrl je v Pragi profesor na obrtni šoli J. Kastner. — V Zagorju ob Savi je umrla gospa Mar. Medved, soproga pokojnega Mat. Medveda.

— **Iz Bohinja** se nam poroča: Krasni solnčni dnevi. Snežne razmere za vse vrste zimskega športa izborne. Prijatelji in izletniki zimskega športa se na to opozarjajo.

— **Detektivi v Zagrebu.** Po vsem Zagrebu je polno detektivov: nastavljeni so v gledališčni kavarni, Narodni kavarni, Mestni pivarni itd. Najlepše je pa to, da jih morajo plačati lastniki lokalov sami. S početka so bili detektivi v civilni obleki, sedaj prihajajo v uniformi. Posledice občinstvo živo čuti: Te dni je v Mestni pivarni bila družba 12 oseb, ki je zapela med drugim davorijo »Onamo, 'namo« ter bila zato obsojena na 14, oziroma 8 dni zapora. Radi istega »zločina« so bili trije Dalmatinci izgnani iz Zagreba za 2, oziroma 3 leta.

— **Za črnogorski Rdeči križ** so v Bosni in Hercegovini zbrali 510.000 K.

Glasovi iz Rusije in ruske priprave.

Peterburg. »Novo Vreme« poroča, da so balkanske države akceptirale avstro-ogrski predlog o avtonomni Albaniji, a Avstrija je zahtevala za Albanijo take meje, da bi bile balkanske države najboljše sadove svojih zmag izgubile. Tudi ruska diplomacija, ki načeloma samoupravo Albanije priznava, smatra, da so po Avstriji predlagane albanske meje nesprejemljive. O tem se zdaj velevlasti posvetujejo in se upa, da Avstro-Ogrska odneha.

Frankfurt. »Frankfurter Zeitung« poroča iz dobrega dunajskega vira, da je cesar Franc Jožef dne 12. t. m. nasproti nekemu državniku izjavil, da zavzema Rusija korektno stališče.

Berolin. »Vossische Zeitung« poroča iz Peterburga: Ne samo na jugozahodu, marveč tudi v Peterburgu so zadnje dni izvedli obširne priprave za slučaj mobilizacije.

Ljubljanske novice.

lj **Božičnica Krščanske ženske zveze.** Častite dame našega ženskega društva so prav v krščanskem duhu hotele proslaviti ljubki božični dan. Spomnile so se siromašne in zanemarjene mladine, kateri so v svoji darežljivosti naklonile nekaj pravega božičnega veselja. V četrtek, 12. t. m., so obdarovale gojence »Dnevnega zavetišča« z bogatimi darovi, ki so jih nabrale med seboj. Nad 20 otrok je dobilo popolnoma novo zimsko obleko, vseh 60 gojencev pa je bilo obdarovanih s perilom, obutvijo, zimskimi kapami in jestivinami. Dečki so pri tej priliki igrali mično božično igro »Pastirci«, ki je pokazala, da so se že precej privadili odru. Hvala za dobre uspehe zavoda gre pred vsem č. sestri Kristini, ki po materinsko srbi za ročeno ji deco, in mestnemu učitelju g. Janežiču, ki je v kratkem času dečke v petju zelo dobro izvežbal. — Vsem p. n. damam Krščanske ženske zveze najiskrenejša zahvala za lepo božičnico.

lj **Bulgarski kurz.** Poduk se vrši vsako sredo od 8. do pol 10. ure. Dotične gospodične oziroma gospode, ki si še niso naročili slovnice, vodstvo kurza nujno opozarja, naj to store takoj. Čim več slovnic bo, tem bolj uspešno se bo vršilo skupno čitanje, ki začnemo z njim prihodnjo uro. Tiskane črke se naučite vsi že doma, da ne bo prihodnjič preveč obupanih obrazov. Naučite se tudi prefektno pisane cirilice, ker bomo nove besede in oblike pisali na tablo, kot se je že zadnjič zgodilo, tudi v prihodnje — izključno v cirilici.

lj **Slovenskemu glasbenemu društvu »Ljubljana«** je poslal velespoštovani gospod dr. V. Krisper 500 K kot volilo blagopokojnega njegovega gospoda očeta. Glasbeno društvo »Ljubljana« se tem potom iskreno zahvaljuje na častnem in velikodušnem daru.

lj **Odbor ljubljanske dijaške in ljudske kuhinje** se najtoplejše zahvaljuje preblagorodni gospej M. Sterle, vdovi postajenačelnika, za velikodušno darilo 50 K. Bog povrni stotero in obudi še mngo posnemalcev!

lj **»Šišensko prosvetno društvo«** vljudno vabi vse člane, prijatelje društva in sploh vse, ki se zanimajo za dramatiko, k vprizoritvi narodne igre »Krivoprisežnik«, ki bo jutri, dne 15. t. m., ob 5. uri popoldne. Blagajna se odpre ob 4. uri popoldne.

lj **Poizkušen samoumor.** Hiralec 21 let stari bivši železniški uradnik M. Zalokar je te dni dobil nekaj denarja. Kupil si je revolver in pognal krogljo vase. Ranjenega so prepeljali v deželno bolnišnico.

lj **Podružnica »Slomškove zveze« za Ljubljano in okolico** zboruje v četrtek, 19. decembra t. l., ob pol treh popoldne v Katoliški tiskarni.

lj **Iz gledališke pisarne.** Danes se ponovi za nepar-abonente zabavna opereta »Ptičar. Gosp. Vondra je od svoje bolezni že okreval, zato je pričakovati, da pride melodijozna opereta do popolne veljave. — V nedeljo popoldne se na splošno željo ponovi »Boccaccio«, zvečer prvič za par-abonente »Ptičar«.

lj **Slovenska opera.** Nanovo angažirani prvi tenorist g. Anton Harfner-Karas se je pripeljal včeraj v Ljubljano in se že udeležuje izkušenj za svoj prvi nastop v operi »Hoffmannove pripovedke«, ki se uprizori že prihodnji teden in kjer poje g. Harfner-Karas v naslovni vlogi. Opera pripravlja Weissovo efektno ljudsko opero »Naskok na mlin«, opereta »Orfeja pod zemljo«.

lj **Nezgoda ljubljanskega potnika.** Albert Pečovnik, potnik ljubljanske tvrdke Kavčič, se je dne 9. t. m. vozil po državni cesti iz Celja. Na mestu, kjer železnica Spodnji Dravograd — Celje križa cesto, ni nobene pregraje. Vlak je prihajal ravno, ko je Pečovnikov voz prišel do tira, in dasi je vlak z žvižgom dajal znamenje, je voznik vendar pognal čez progo. Vlak je voz zgrabil in strl, konja sta zdirjala naprej, Pečovnik in voznik sta se pa še o pravem času rešila s skokom z voza, tako da sta dobila le neznatne praske. Pri zaslišanju je voznik izjavil, da vlaka v megli ni zapazil.

lj **Umrli so v Ljubljani.** Uršula Pogačar, poljska dninarica, 35 let. — Marjeta Dovgan, posestnikova žena, 51 let. — Marija Gorup, delavka, 73 let. — Karel Czerny, zasebnik, 84 let.

lj **Oslabela** je včeraj popoldne na Tržaški cesti 72letna zasebnica iz Glinc Marija Mulčeva, katero so prepeljali z rešilnim vozom v deželno bolnišnico.

lj **Vojaška godba v Zvezdi.** Jutri, v nedeljo, bo v Zvezdi, če bo lepo vreme, ob pol 12. uri dopoldne vojaški koncert.

lj **Zblaznela** je v Študentovskih ulicah bivajoča zasebnica Marija Sladič. Prepeljali so jo z rešilnim vozom v blaznico.

lj **Večja vsota denarja** je bila izgubljena v noči od 9. na 10. t. m. Vmes je bil tudi bankovec za 1000 K. Pošteni najditelj se prosi, da izroči denar proti dobri nagradi pri policiji. Denar je bil v večji kvadratni kuverti.

Če se pojavijo bolečine v okolici slepega črevesa, naj se zavžije zjutraj na tešče pol kozarca naravne Franc Jožef-ove grenčice, ki očisti želodec in creva in celo pri vsakodnevni vporabi odlično vpliva. Kraljevi virtemberški višji medicinski svetnik pl. Landenberger piše: „Sem v položaju, osvedočiti, da tako zanesljivi kakor lagoden učinek Franc Jožef-ove grenčice še docela dovoljuje nje vporabo pri vnetju creves, v katerih slučajih je prepovedano vporabljati mnoga druga odvajalna sredstva.“ — Na prodaj samo v steklenicah po lekarnah, drožerijah in prodajalnah rudninskih voda. Ravnateljstvo razpošiljalnice Franc Jožef-ovih zdravilnih vrelcev v Budimpešti. 47

lj Slepar, ki je osleparil mnogo ljubljubijanskih tvrdk, ima svojega protektorja menda v bližini »Slov. Naroda«. Včeraj tudi »Slov. Narod« poroča o »delovanju« tega sleparja, a na način, ki je zelo škodoželjen in ki poizkuša kompromitirati nekatere obrtnike. »Slovenec« je poročal pač na drug, dostojnejši način. »Slov. Narod« je vpletel v afero tudi občinskega svetnika g. A. Rojino, češ, da je tudi njega slepar oškodoval. Gosp. Rojina je odgovoril na ta lažnjiv napad s tem, da je podaril 10 K slov. glasbenemu društvu »Ljubljana«. Osliček, o katerem »Narod« piše, je ostal torej dopisnik »Narodov«.

Telefonska in brzojavna poročila.

PROCHASKA.

Dunaj, 14. decembra. »N. Fr. Pr.« poroča, **da so srbske oblasti nasproti konzulu Edlu korektno postopale,** mu šle na roko in da je Edl zapustil konzula Prochasko popolnoma zdravega.

Dunaj, 14. decembra. Konzul Edl se je 13. t. m. posvetoval z Berchtoldom in mu poročal o poizvedbah glede na afero konzula Prochaske.

Dunaj, 14. decembra. »N. W. Tagblatt« poroča, da so srbske vojaške oblasti zakrivile v slučaju Prochaska celo vrsto notoričnih prekršitev mednarodnega prava in da je srbska vlada obljubila primerno zadoščenje.

V ST. JAMESU.

London, 14. decembra. Vlada je dala vse ceremonijske dvorane St. Jameške palače mirovnim delegatom na razpolago. Delegati bodo v slučaju, da ne bodo mogli pogajanj predolgo prekiniti, dobivali v palači tudi hrano na račun angleške vlade. Oficielne otvoritve od strani angleške vlade ne bo. V ponedeljek se bo začela razprava o mirovnih preliminarijah. Največ pozornosti obrača nase Venizelos, ki je poleg Daneva najvažnejša osebnost pri konferenci. Venizelos je tu nasproti žurnalistom izjavil, da balkanski zvezi ne preti razdor. **Zavezniki so danes tako kompaktni kakor so bili onega dne, ko so vojsko začeli.** Koalicija je le del svojega programa izvršila. — »Prepričan sem,« je končal, »da ostanemo združeni in edini, da tudi ostalo izvršimo.« Sir Edvard Grey bo ustanovno sejo inauguriral s kratkim nagovorom. Diskusij se pa bodo udeleževali izključno le delegati in njih referenti. Včeraj je Grey delegate, kolikor jih je došlo, pogostil. Lordmayor londonski bo priredil 20. t. m. diner delegatom. Turški delegati dospejo danes.

ODLOČNA IZJAVA DANEVA.

Pariz, 14. decembra. Danev je izjavil nasproti dopisniku »Tempsa«, da bodo zastopniki balkanske zveze zahtevali, da se ima k mirovnim pogajanjem pripustiti tudi Grčija. **Kar se tiče Odrina, je njegovo zastopanje »conditio sine qua non« za podpis miru.** Bulgarija se ne boji pogajanja prekiniti in zopet za orožje zagrabiti.

BALKANSKA ZVEZA IN TURČIJA STA NEODJENLJIVI.

London, 14. decembra. »Times« poroča iz Sofije, da bulgarska vlada nemško vest, da je Bulgarija pripravljena Odrinu se odpovedati, kategorično dementira. Mirovni delegati imajo glede odstopa Odrina, Skadra in Janine čisto natančne instrukcije, tako da bo mejo Turčije tvorila črta Rodosto-Midia.

Carigrad, 14. decembra. Tu se oficiozno razglaša, da ne bo samo Odrin, ampak tudi Lozengrad in Dedeagač moral v turških rokah ostati.

ANGLEŠKI LISTI SRBIJO SVARE.

London, 14. decembra. »Standard« pravi, da je izjava srbskega delegata Novakoviča za Avstrijo provokatorična. — »Daily Telegraph« meni, da je vlila Srbija s to izjavo olje v ogenj. Rusija naj bi izrekla definitivno svoje mnenje in napetost bi takoj zelo popustila.

KAJ BO Z RUMUNIJO?

Kolin, 14. decembra. »Kölnische Zeitung« poroča iz Sofije, da je v kratkem pričakovati popolne izpremembe rumunske politike vsled njenega zboljšanja k Rusiji.

London, 14. decembra. »Daily Telegraph« poroča iz Belgrada, da se je glasom vesti iz Sofije sklenila med Bulgarijo, Srbijo, Črnogoro in Rumunija vojaška pogodba defenzivnega značaja.

ALI SE RUMUNIJA UDELEŽI POSVETA POSLANIKOV?

Pariz, 14. decembra. Želja Rumunije, da bi se udeležila posveta poslanikov, kar podpira trozveza, se zdaj študira in pogajanja še niso končana. Francija in Anglija nista s tem nič posebno zadovoljni, ker je Rumunija preveč interesirana in bi lahko še kdo drugi izrekel tako željo.

SRBIJA NOČE DOVOLITI GOSPODARSKIH PRIVILEGIJEV.

Belgrad, 14. decembra. Srbija smatra tudi zahtevo Avstrije, da bi sklenila z njo posebno trgovsko in carinsko zvezo, za neizpeljivo, ker se mora Srbija ozirati na trgovske obveznosti z drugimi državami in ker se bo po sklenjenem miru osnovala carinska unija med balkanskimi državami, v kateri bo tudi Turčija.

ITALIJA SE GLEDE JADRANSKEGA VPRAŠANJA Z AVSTRIJO POPOLNOMA NE STRINJA.

Rim, 14. decembra. **»Tribuni« se iz Londona poroča: Avstro-Ogrska se drži načela, da se mora njen spor s Srbijo izključiti iz posvetovanj poslaniške konference. Naziranje Italije glede te točke je pa drugačno. Italija želi, da tudi vprašanje srbskega pristanišča pride pred konferenco. Zdi se, da bo Italija tudi zmagala. Italija noče na noben način užaliti Rusije, kateri je največ na tem, da se albansko vprašanje v celem svojem obsegu obravnava pred zastopniki cele Evrope, tembolj, ker ima avstrijska diplomacija čisto posebne pojme o obsegu Albanije.**

ALBANSKO VPRAŠANJE PRIDE PRED VSE VELEVLASTI.

Berolin, 14. decembra. Tukajšnji politični krogi se različnim vestem z Dunaja in Belgrada ne čudijo. Avstrijska diplomacija je namreč albansko vprašanje spravila proti svoji prvotni nameri, da namreč to zadevo poravna sama samo s Srbijo, pred forum velesil, ker je te dni skupno z Italijo predlagala, naj se Albanija nevtralizira in postavi pod varstvo evropskih velevlasti. Ker je to nemogoče, ne da bi se določile natančno meje nevtralne Albanije, je samoposebi umevno, da pride tako tudi vprašanje srbskega pristanišča na konferenco poslanikov. Ker to v Belgradu vedo, se ni čuditi, da nastopajo nekoliko bolj resolutno in še ne mislijo na to, da bi Drač zapustili. To bo Srbija tem manj storila, ker se čuje, da si avstrijska diplomacija meje Albanije res jako široko predstavlja, tako da bi Srbija še polovico Stare Srbije izgubila. To je tudi vzrok, da stoji Rusija še vedno »Gewehr bei Fuss«. Ker se še ne ve, kdaj se posvet poslanikov zbere, bo ta napeti položaj še precej časa trajal in ni čudno, da so vojaški krogi, predvsem pa finančni ministri, zelo nervozni, ker bo ta reč zelo veliko stala. Poizkušalo se bo, vprašanje albanskih meja kolikor mogoče hitro še pred posvetom po medsebojnem »izmenjavanju misli« v glavnem rešiti. Srbija bo Severno Albanijo zapustila že zaradi tega, ker se utegne vojska s Turčijo nadaljevati in bi bil zato konflikt z Avstrijo več kot neprijeten, Avstrija pa bo morala soglašati s tem, da Stara Srbija ni interesna domena Albancev. Kar imata Avstrija in Srbija še drugih vprašanj med seboj, naj same med sabo rešita.

NOVE INSTRUKCIJE ZA TURŠKE DELEGATE.

Carigrad, 14. decembra. Vsled zmag nad Grki, o katerih je poročal poveljnik iz Janine, je Kiamil paša izdal nove instrukcije za turške mirovne delegate.

BULGARIJA PRISTOPI TROZVEZI?

Pariz, 14. decembra. »Figaro« je izvedel, da hoče Bulgarija pristopiti trozvezi. Ta vest se zelo skeptično sprejema.

BRODOVNA AKCAJA TROZVEZE ZOPET DEMENTIRANA.

Berolin, 14. decembra. Tu se zatrjuje, da križarka »Goeben« ne bo odplula v Pulj in se ne bo izvršila v Jadranskem morju nobena skupna akcija trozveze brodovja, kakor so to trdila dunajska poročila.

IZMIŠLJOTINE NEMŠKEGA ČASOPISJA.

Belgrad, 14. decembra. (»Slovencu«.) Vesti avstrijskih in nemških listov o konfliktu med vlado in vojaško stranko, o pretnjah slednje nasproti kralju in Pašiću, o manifestih oficirjev itd., so popolnoma izmišljene.

× × ×

BOJI PRED SKADROM.

Kotor, 14. decembra. **Pri Skadru se boji nadaljujejo.** Položaj črnogorske armade ni ugoden. O padcu Skadra ne more biti govora. Mraz, pomanjkanje ubikacij in težavno proviantiranje so energijo oblegovalne armade zelo zmanjšale.

POMORSKA BITKA MED TURKI IN GRKI.

Carigrad, 14. decembra. Radiotelegrami, objavljeni od vojne mornarice, naznanjajo, da je turško brodovje izpadlo iz Dardanel in začelo boj z grškim. Ker je grško brodovje razdeljeno in ne razpolaga z nobeno ladjo modernega tipa, upa turško brodovje, da bo grško kmalu premagalo. — Poznejši radiotelegram poroča, da se je bitka vnela v zalivu Xeros. (Ali je s tem spopadom v zvezi dejstvo, da sta dve turški torpedovki eno grško zajeli, ali pa se gre za drugo neodvisno akcijo, se ne da še razbrati.)

TURKI IN GRKI ZMAGUJEJO.

Carigrad, 14. decembra. Vlada je dobila oficielno obvestilo, da je Janina osvobojena. Grške oblegovalne čete so vzhodno in jugozapadno od Janine bile dvakrat hudo poražene in z velikimi izgubami nazaj vržene. Janina je obleganja rešena. Grki so se hoteli umakniti proti Valoni, a so jih Turki prisilili, da so se morali vrniti v Metzovo.

Atene, 14. decembra. Potem, ko so grške čete z junaškim bajonetnim napadom zavzele griče Aetorachon in so Turki pustili na bojišču 8 topov, so napadle Pestijo in jo zavzele. Grki so na celi črti prodrli naprej in so se Turki morali umakniti v Janino. Grki so zasedli vse od Turkov zapuščene pozicije.

Rim, 14. decembra. »Giornalu d' Italia« se iz Valone iz turškega vira poroča, da je Ali Riza paša na črti Deskroviski — Argyrokastro — Garibarti Grke, ki so se v spremstvu neke križarke izkrcali, porazil in vrgel v Santi Quaranta, ki da gori, ker so ga zapalili, ne ve se, ali bežeči Grki ali Turki, ki so jih zasledovali. Stare hiše so vse pogorele.

V BUDIMPEŠTI ZAPLENJENI VAGONI RUSKEGA STRELIVA.

Budimpešta, 14. decembra. Na tukajšnjem kolodvoru so zaplenili pet ruskih vagonov, ki so imeli svinčene plombe in katerih vsebina je bila označena za sladkor. Uradnikom se je stvar zdela sumljiva. Odprli so vagone in našli v njih strelivo, ki je bilo namenjeno v Srbijo.

PRASKE NA OTOKU KIJOSU.

Carigrad, 14. decembra. Grške čete se vsle denergičnega odpora turške posadke na Kijosu ne morejo naprej pomikati.

Atene, 14. decembra. Grki so pri Karysu na Kijosu vrgle sovražnika nazaj in odbile tudi napad na S. Georgios.

BOLNI SRBSKI GENERAL.

Belgrad, 14. decembra. Stanje generala Živkoviča se je tako poslabšalo, da se je bati najhujšega.

ODLIKOVANJA V SRBIJI.

Belgrad, 14. decembra. Kraljevski ukaz imenuje princa Jurija za majorja v pehoti. Novoizvoljeni poslanik na Dunaju Jovanović je dobil red Sv. Save 1. razreda.

PRI SPODNJEM DRAVOGRADU VJELI SRBSKEGA ŠPIONA?

Celje, 14. decembra. Policija je pri Spodnjem Dravogradu aretirala srbskega špiona, pri katerem so našli eksaktne beležke in načrte proge Maribor—Franzensfeste in veliko denarja. Izročili so ga sodišču v Slovenjemgradcu.

POIZKUŠEN ATENTAT NA MOST?

Lvov, 14. decembra. »Slowo Polskie« poroča iz Stanislava, da je straža na mostu pri Jezupolu opazila 4 sumljive osebe, ki so se mostu bližale. Eno osebo je straža ustrelila, tri so v temi zbežale.

OGLEDUŠKA AFERA NA REKI.

Reka, 14. decembra. Nedavno je bil tu izgnan neki Napoleon Tuis, baje posestnik v Pulju, ki je bil na sumu, da je v Pulju ukradel neke načrte trdnjave. Včeraj pa so aretirali dr. Marija De Rocca, urednika laškega lista »Il Giornale«, pri katerem je Tuis stanoval. Pri hišni preiskavi so našli stvari, ki De Rocca komprimitirajo kot ogleduha Italije.

BORZA SLABA.

Dunaj, 14. decembra. Borza je danes neugodno poslovala.

DEMENTI O BOMBARDIRANJU DRAČA.

Dunaj, 14. decembra. Korespondenčni urad dementira vest, da je »Avstro-Americana« dobila radiotelegram, da avstrijske, laške in nemške bojne ladje bombardirajo neke višine pri Draču. To je popolnoma izmišljeno.

VELIKI KREDITI ZA RUMUNSKO MORNARICO.

Bukarešt, 14. decembra. Ministrski svet je sklenil od zbornice zahtevati 25 milijonov lejev za povečanje mornarice.

ALBANSKE ZVERI.

Belgrad, 14. decembra. Te dni se je zgodil veletragičen slučaj. **Albanci so nekemu srbskemu častniku bili odrezali ušesa in nos ter mu iztaknili oči in vrhu tega obleko s petrolejem namazali, da bi ga živega sežgali, a so bili ravno pri tem preprečeni.** Ko so ga zdravniki kolikor toliko spravili pokonci, ga je prišla dne 12. t. m. mati obiskat prvič v bolnico in ko ga je videla tako pokaženega, **se je mati mrtva na zemljo zgrudila.**

ZBORNICA.

Dunaj, 14. decembra. V zbornici se je danes postava o konjih in pripregah, ki se imajo v slučaju mobilizacije, oziroma vojske dati na razpolago, sprejela. Češki radikalec Exner je začel z obstrukcijskim govorom, da bi preprečil, da bi bila postava o vojnih služnostih vsega prebivalstva v slučaju mobilizacije že danes prišla v plenum. Sklenil se je pa kompromis, da pride postava v zbornico šele v torek, nakar je Exner svoja izvajanja kmalu končal. Na koncu se je le nadaljevala debata o nujnem predlogu glede kuge na gobcu in parkljih.

V budgetnem odseku je dr. Korošec včeraj zahteval, da vlada poda izjave o zunanji situaciji, Dulibić je zahteval, da se preje razpravlja o laški fakultetni predlogi, Gostinčar je izražal želje glede protokola. Danes odsek nadaljuje z debato in upa, da budgetni provizorij reši danes. S člani Hrvatsko-slovenskega kluba se vrše pogajanja.

ITALIJANI SO OGORČEN RADI CONRADA.

Rim, 14. decembra. Italijanskega tiska se loteva radi imenovanja Conrada šefom generalnega štaba čedalje večje razburjenje. Resni krogi povdarjajo, da je Conrad vedno bil za protiitalijansko politiko. Tako je baje hotel pred izbruhom balkanske vojne, da bi Avstrija zasedla Drač in Valono in si tako zagotovila Albanijo. Tudi konservativni listi napadajo Avstrijo.

ODSLOVLJENJE IN ODLIKOVANJE AUFFENBERGA.

Dunaj, 14. decembra. Lastnoročno pismo, s katerim cesar generala Auffenberga oprosti službe vojnega ministra in si pridržuje njegovo zopetno vpoklicanje k višji vojaški službi, je primeroma hladno. Auffenbergu se obenem podeljuje red železne krone 1. razreda.

Dunaj, 14. decembra. Zelo se opaža, da v cesarjevem lastnoročnem pismu na generala Auffenberga manjkati tako besedi »v milosti« kakor tudi običajna zahvala, vsled česar se sklepa, da je bil general odpuščen v nemilosti.

SLUŽBENA PRAGMATIKA.

Dunaj, 14. decembra. Odsek za državne uslužbence je službeno pragmatiko z 20 glasov proti 15 sprejel neizpremenjeno tako, kakor jo je vrnila gosposka zbornica. Zato se upa, da postane službena pragmatika še pred Božičem zakon.

LJUBAVNA AFERA V CESARSKI HIŠI.

Dunaj, 14. decembra. Hči nadvojvode Karola Štefana, nadvojvodinja Leonora, se je, kakor se oficielno poroča, zaročila z linijskim ladjinim poročnikom pl. Klossom in je pripravljena se odpovedati vsem pravicam in častem nadvojvodstva. Poroka se izvrši koncem januarja.

Razne stvari.

— **Dvorno žalovanje** za rajnim bavarskim princregentom Luitpoldom bo trajalo 20 dni.

Vohunsivo. Pri Hebu so aretirali dva, v Plznu pa tri Ruse, ki so osumljeni, da so vohunili.

Šest ladij zgorelo. V neapeljskem pristanišču se je na šestih ladjah vnel parafin. Vseh šest ladij je zgorelo.

Okrevajoči

si bodo svoje zdravje uspešno utrdili, ako bodo zavživali Scottovo emulzijo, ker jo celo najbolj slab želodec lahko prenese in prebavi. Ako se pomisli, da ima, vedno enakomerna in izvrstna kakovost posameznih delov Scottove emulzije posebno redilno moč, potem je lahko umljivo zakaj je pri okrevanju za mlado in staro tako koristna. Poleg tega je pa Scottova emulzija tako okusna, da jo odraščeni in otroci radi jemljejo.

Cena originalni steklenici je 2 K 50 v. Dobi se v vseh lekarnah, kdor pošlje 60 v. v znamkah na SCOTT & BOWNE, G. m. b. H., Dunaj VII, in se sklicuje na ta časopis, dostavi se mu ena pošiljatev potom lekarne za poskušnjo.

9

GOSPODARSTVO.

g Semenj v Kandiji. V četrtek, dne 19. t. m. bo semenj v Kandiji za prešiče, govejo živino, konje in drugo blago. Kupci in posredovalci se vljudno vabijo.

ZA BOŽIČNO DOBO PRIPOROČAMO CERKVENIM ZBOROM SLEDEČE SKLADBE:

Hribar p. Angelik: **Adventne in božične pesmi** za mešani, deloma moški zbor. Part. 2 K 40 vin., glas po 6 vin.

Grum Anton: **Pet božičnih pesmi** za mešani zbor, soli in orgle. Part. 60 v.

Chloudowski dr. Anton: **Božične pesmi** za mešani zbor. Part. 1 K 30 vin.

Sicherl Jos.: **Božične pesmi,** Riharjevi in drugi napevi za mešani in moški zbor. Part. 1 K 20 vin, glas po 30 v.

Hladnik Ig.: **Četvero božičnih pesmi** za mešani zbor. Part. 80 vin.

Mihelčič Al.: **Božične pesmi** za mešani zbor. Part. 1 K 40 vin.

Kimovec Fr.: **Rihar renatus;** zbirka cerkvenih pesmi za mešani zbor. Part. 3 K, glasovi po 40 vin.

Leban Janko: **Zbirka cerkvenih pesmi** za mešani zbor. Part. 1 K 40 vin.

Hladnik Ig.: **Dva božična slavospeva** za mešani zbor, soli in orgle. Part. 1 K.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Po zdravniških poročilih je pri revmatizmu, protinu, nevralgiji kot izborno bolečine lajšujoče, za splahnitev oteklin in zopetno pridobitev pregibnosti členkov zanesljivo učinkujoče sredstvo Contrheumann. Glej oglas.

1309

Glupec! Ali si še sedaj nisi zapomnil, da kadim samo

JACOBIJEVE ANTINIKOTINSKE

cigaretne stročnice!

Avtomobilna zveza

Idrija, Logatec, kolodvor.

Odhod iz Idrije:	**Prihod v Logatec:**
ob 6·— zjutraj	ob 7·50 zjutraj
„ 12·— opoldan	„ 1·40 popoldan
„ 3·30 popoldan	„ 5·10 popoldan

Odhod iz Logatca:	**Prihod v Idrijo:**
ob 8·30 zjutraj	ob 10·20 zjutraj
„ 2·30 popoldan	„ 4·— popoldan
„ 6·30 zvečer	„ 8·15 zvečer

Cene z avtomobilnim omnibusom:

		I. razr. za osebo	II. razr. za osebo
Idrija-Logatec	ali naspr.	K 3·—	K 2·—
Idrija-Godovič	„ „	„ 1·50	„ 1·—
Godovič-Hotedršica	„ „	„ 1·50	„ 1·—
Hotedršica-Logatec	„ „	„ 1·50	„ 1·—

Cene s kombiniranim avtomobilom:

		I. razr. za osebo	II. razr. za osebo
Idrija-Logatec	ali naspr.	K 3·—	K 2·—
Idrija-Godovič	„ „	„ 1·50	„ 1·—
Godovič-Hotedršica	„ „	„ 1·50	„ 1·—
Hotedršica-Logatec	„ „	„ 1·50	„ 1·—

Označena vožnja se vrši vsak delavnik, omnibus vozi vsak dan opoldan, ob nedeljah in praznikih vozi le opoldan omnibus.

Točnost se po možnosti vzdržuje, vendar pa ne prevzamem nobene odgovornosti za morebitno zamudo.

3885

Valentin Lapajne v Idriji.

Trgovska pomočnica

manufakturne in specerijske stroke z dobrimi spričevali **išče službe** v trgovini iste vrste. Nastop takoj ali ob novem letu. — Naslov pove uprava lista pod: 3887 znamka za odgovor).

3887

Kupi se dobro ohranjen **glasovir**

3884

Ponudbe z navedbo cene na: PRIMOŽIČ, KAMNIK, poštno ležeče.

Lisičje kože

kakor tudi kože plemenitih in belih kunic ter **zajčje kože** kupuje po najvišjih dnevnih cenah **Leopold Tachauer,** Dunaj 2/3 Obere Donaustrasse 63. 3890

MATTONIJEV **GIESSHÜBLER** naravna alkalična kislina

najboljša dijetična in osvežujoča pijača

preizkušena pri **želodčnih** in **črevesnih katarih, obistnih** in **mehurnih boleznih,** katero priporočajo najveljavnejši zdravniki kot bistveno

podpiralno sredstvo

pri karlovovarijskem in drugih **kopeliških zdravljenjih** in kot **poznejše zdravilo** po kopeljih in trajno porabo. (VII.)

24 38

Izvirek: **Giesshübl Sauerbrunn,** železniška postaja, zdravilno kopališče pri Karlovih varih

Prospekti zastonj in franko.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih špecerijskih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in vinom.

Zaloge pri Mihael Kastner-u, Peter Lassniku in Andrej Šarabonu, Ljubljana. 3997

Zahvala.

Za številne dokaze prisrčnega sožalja, ki so nam došli o priliki bolezni in smrti našega blagopokojnega soproga in očeta, gospoda

Valentin Krisper'a

za krasne cvetlične darove, za odlično in izvanredno častno spremstvo dragega nam pokojnika k zadnjemu počitku, čast nam je izrekati našo vdano in prisrčno zahvalo.

Dalje izrekamo slavnemu glasbenemu in pevskemu društvu „Ljubljana" za ginljivo petje in slavnemu telovadnemu društvu „Sokol" za častno spremstvo do groba svojo posebno zahvalo.

Ljubljana, dne 12. dec. 1912.

Žalujoča rodbina Valentin Krisper.

3873

Zahvala.

3876

Globoko užaloščeni ob nenadni in prebritki izgubi predragega sina, oziroma brata, nečaka in bratranca, gospoda

Ivana Zupančiča

c. kr. mašinista

smo dobili toliko tolažilnih znakov sočutja, da se nam ni moči vsem ustmeno zahvaliti. Zatorej se zahvaljujemo tem potom prečastiti duhovščini, slav. godbenemu društvu za darovani venec in prekrasne žalostinke, vsem tovarišem predragega pokojnika za venec in vsem ki so nas tolažili in izkazali nepozabnemu zadnjo čast.

Idrija, 12. grudna 1912.

Rodbine Zupančič, Blažič, Štajer.

Tužnim srcem naznanjamo žalostno vest, da je naš iskreno ljubljeni oče in brat, gospod

Jože Vertnik

posestnik in gostilničar

dne 14. decembra 1912 ob 5. uri zjutraj po prejemu svetih zakramentov v 66. letu starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega rajnika bode v ponedeljek, dne 16. decembra ob 9. uri dopoldne na pokopališče svetega Simona in Juda na Spodnjem Brniku.

Svete maše zadušnice se bodo brale v več cerkvah.

Prosi se tihega sožalja.

Spodnji Brnik, dne 14. dec. 1912.

Jera Vertnik, roj. **Umek,** soproga. — **Marija,** omož. **Pušavec,** hči. — **Jože, Franc, Janez,** sinovi. — **Jurij Vertnik, Anton Vertnik,** brata.

3886

Zobna krema **KALODONT** Ustna voda

✝ 3888

Berta Schiffrer naznanja globoko užaljena v svojem in v imenu svojih nedoletnih otrok **Adalberta** in **Antona,** kakor tudi v imenu ostalih sorodnikov britko vest, da je naš iskreno ljubljeni soprog, ozir. oče, brat, svak in stric, gospod

Adalbert Schiffrer

c. kr. višji poštni oficijal

dne 13. decembra t. l. ob 9. uri zvečer v 55. letu starosti po prejemu sv. zakramentov po kratki in mučni bolezni mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika se vrši v ponedeljek ob 3. popoldne iz Leonišča na pokopališče k sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v župni cerkvi sv. Petra v torek ob 8. uri in v drugih cerkvah.

Ljubljana, 14. decembra 1912.

Zelo ugodna prilika za nakup hiše.

Dne 21. decembra t. l. ob pol 10 uri dopoldne se vrši pri ljubljanski sodniji, soba št. 16, prodaja hiše št. 242 Pod Rožnikom občina Glince (tik pod stanim streliščem).

Hiša je enonadstropna, s tremi stanovanji, pred dvemi leti sezidana in je davka prosta. Poleg nje se nahaja cvetličnjak in lepo urejen vrt. Ima krasno lego in romantično okolico.

Tudi plačilni pogoji bi bili zelo ugodni ter se natančneje o tem lahko izve pri stavbni tvrdki IVAN OGRIN, LJUBLJANA, Grubarjevo nabrežje 8. 3874

Gostilna

z velikim vrtom in **z gospodarskim poslopjem v Radovljici** se bo na

javni dražbi 20 dec. 1912

ob pol 10. uri dopoldne prodalo. Cenilna vrednost **K 43.206,** najmanjši ponudek **K 33.000.** — Pojasnila daje gospod **A. Chladek v Radovljici.** 3889

Udova Metka Dobovišek

se priporoča kot izdelovateljica na **pletilni stroj.** Izvršuje površne in spodnje jopice, moderčke in telovnike, čepice, nogavice, nove in stare se ceno podpletujejo. — Radovljica št. 10. 3814

SUKNA in modno blago za gospode in gospe priporoča izv. hiša **Prokop Skorkovský in sin** v Humpolcu na Češkem. Vzorci na zahtevo franko. Zelo zmerne cene. Na željo dam tukaj izgotoviti gospod. obleke. **CEFIRI**

Gostilna

poleg Bohinjskega jezera pri dež. cesti se takoj **proda ali v najem odda** z več sobami in opravo na ugodnem kraju za tujce. Po ceni da daje lastnik **I. Logar, Gorje pri Bledu.**

Južno-italijanska vinarna in vinska veletrgovina

Tomaž Todisco

Glavna klet in pisarna: Dunaj XV, Fünfhausg. 10. **Prosta zaloga** na Dunaju ekspozitura glavnega carinskega urada, X./2, Favoritenplatz, v Berolinu kralj. carinski urad, I. Packhof. 3563

Konj

za vsako vožnjo, 16 pesti visok se ceno proda. Hlev pri **„Avstrijskem cesarju."** 3860

Priporočamo **hitre**

drože (presgerm)

iz drožarne Josipa Košmerl, Ljubljana, Frančiškanska ulica 8. Izborno blago! Točna postrežba. Zahtevajte drože **v prid »Slovenske Straže«.** 159

Išče se posojilo

20.000 kron na zemljišče vknjižen na prvem mestu. — Pojasnila daje uprava „Slovenca" pod **štev. 3812.**

Služba organista

se razpisuje z letno plačo 700 kron. — Postranski zaslužki po dogovoru.

Župni urad na Raki.

Izurjen

žagar

išče službe. Obenem je tudi dober **brusač.** Naslov pove uprava Slovenca pod št. **3753.** Znamka za odgovor.

Kranjska deželna vinarska zadruga v Ljubljani

priporoča cenjenemu občinstvu svoja priznano dobra pristna 3881

kranjska vina

ki se točijo pod stalnim nadzorstvom iste **v kleti hotela „Uniona".**

Pozor! Išče se **Pozor!**

20 do 30.000 K posojila

proti 6% obrestovanju ter vknjižbi na lepo posestvo. Ponudbe pod **»Posojilo«** na upravništvo tega lista do 20. decembra t. l. 3883

Tri krasne podobe

z lepim okvirjem: **Kristus na križu, Kristus na Oljski gori** in **Kristus pred Pilatom,** so po nizki ceni **na prodaj.** Več se izve v hiši **Resljeva cesta štev. 5, pritličje levo.** 3877

Proda se:

„Ljubljanski Zvon", 31 letnikov 1881 do 1911, krasno vezan v izvirne platnice. — **„Slovan"** (Ivan Hribar—Dr. Tavčar) in novejši Drag. Hribarjev. **„Dunajski Zvon".** — **„Kres".** — **„Zora".** — **„Slovenka".** — **„Planinski Vestnik".** — **„Weidmannsheil".** — Vse krasno vezano in izborno ohranjeno, skupaj ali posamezno. Poizve se v **trafiki „Union" v Ljubljani.** 3876

Stavbeno in umetno ključavničarstvo z motorno močjo in vodovodni instalater

Ivan Triller

na Bledu, Gorenjsko,

v vseh mestih olikovan se priporoča slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini za vsa v to stroko spadajoča dela, kakor **štedilnike** vseh vrst od priprostih do najfinejših, **železne in žične ograje, obhajilne mize,** laterne i. t. d. lastnega izdelka, po najnižjih cenah.

Popravila točno. — Proračuni brezplačno in poštnine prosto.

3858

Ugodna priložnost! 3868

Pristne perzijske preproge

vseh velikosti se prodajo po jako **nizkih cenah kot božično ali novoletno darilo.**

Na razpolago so pri: **„BALKAN",** špedicijska in komisijonarska del. dr. Dunajska cesta 33. (Telefon 100).

Srbi v Draču.

»Corriere della Sera« piše iz Drača 3. decembra: Valona, glavno mesto Albanije, ki se je proglasila avtonomna, je sedaj nedostopna. Potem, ko je Grška naznanila, da je tudi ta luka blokirana, se ne usidra tam noben parnik, in lastniki jadrnic v Brindisi in Bari zahtevajo velikanske vsote za vožnjo čez Jadransko morje. Od neke skupine Albancev, ki čaka že 20 dni v Brindisi na odhod, niso zahtevali nič manj nego 6000 lir. Albanci pa raje še naḋalje čakajo.

Sedaj je vsa Albanija zaprta za tistega, ki prihaja iz Italije. Če že kdo hoče, na vsak način priti v Albanijo, mora iti najprej na Krf. Edina prosta luka je Drač.

Srbi so prišli v Drač že v četrtek popoldne. Prodirali so v treh kolonah: prva pod poveljstvom polkovnika Pavnoviča, divizija drugega poziva Drina, močna 10.000 mož, je prodirala čez Djakovo, Špas, Mjel, Aleš; druga, enako močna, pod poveljstvom polkovnika Buliča, čez Šumadjo, Ljumo, Vezir, po okraju Mirditov, ob reki Mat, Krojo, Tirano, Drač. O tretji koloni je znano le, da je zavzela Elbasan in da prodira proti morju.

Prvih Srbov, ki so stopili v Drač, je bilo 40 srbskih konjikov. Avstrijski konzul dr. de Rudnay, je pooblastil Andreja Sepriča, Lloydovega agenta, naj jih pozdravi v njegovem imenu. Sestanek med Sepičem in poveljnikom tega oddelka bil je jako prisrčen, ob zelo mirni navzočnosti radovednega prebivalstva. Ko je drugi dan, to je v petek imela dospeti glavna kolona, je dobil Sepič zopet nalog, naj pozdravi polkovnika Buliča. V soboto se je pa podal avstrijski konzul, spremljan od tajnika, dragomanov in Sepiča osebno k polkovniku Buliču, s katerim sta potem skupno posetila metropolita. V nedeljo je bila v pravoslavni cerkvi zahvalna služba božja, katere so se udeležili metropolit, polkovnik Bulič in avstrijski konzul v uniformi.

Ljudstvo v Draču je mirno; k temu je mnogo pripomoglo obnašanje srbskih vojakov, ki se vedejo resno, disciplinirano. Pravoslavni javno izražajo zadovoljnost, Mohamedanci molče in dozdeva se, da so se udali usodi; katoličani pa se vedejo hladno.

Buličeva kolona je dospela v Drač s petimi mitraljezami, 800 konjeniki in tremi velikimi bataljoni infanterije. Prebivalstvu se je dovolilo dva dni za predajo orožja.

Srbi so že imenovali zastopnike oblasti v Draču: za župana so izbrali krojača Gjuraskoviča, governator je Slanovič. Člani mestnega sveta so Grk Ristu Spiro, Albanec Filip Sereggi, blagajnik Šteran Gjurak, tajnik Etein Agi Lupenovič. »Iman« je Albanec Hussein effendi. Za sodnijo niso še preskrbeli in uradniki začudeni vprašujejo, kje dobijo sedaj plačo.

Glede odhoda Lloydovega parnika »Grof Wurmbrand«, na katerem je bila radiotelegrafična postaja, je pripomniti, da je imel kapitan ukaz, naj zapusti luko, kakor hitro se prikažejo Srbi v Drač, kar je tudi storil. Sedaj ni Drač v nobeni brzojavni zvezi, niti polkovnik Bulič ne.

Valona je v brzojavni zvezi edino z Italijo s kabelnom Otranto—Valona, od kjer edino prihajajo novice v svet iz Albanije. V Skadru, Sv. Ivan di Medua, Draču, Valoni in Janini so avstrijski poštni uradi. Z Valono in Janino se še vrši poštni obrat. s Skadrom pa ne več. Poslanikom v Skadru ni mogoče poročati njih vladam. Pravijo, da so Črnogorci zaprli v Sv. Ivanu Medua avstrijsko pošto in ustanovili črnogorsko.

PROČ Z BRITVIJO!

Higienično brijenje brez noža, brez aparata. — Treba samo namazati z milom, oprati in v 5 minut je brijenje brezbibno opravljeno. Ranjenje izključeno. — Nikake bolezni. Ne peče vas, kot po britvi. — Naš izdelek **„Messer weg“** je zajamčeno neškodljiv, in ga stalno nadzoruje sodni kemik dr. G. Bischoff v Berolinu. Edini oblastveno preizkušen brivski izdelek. Velika škatlja za ca. 30 kratno rabo proti vposlatvi **K 3·50** ali po povzetju (30 vin. več). Kompletna garnitura potrebščin **K 1·—**. 3788

Zakonito zavarovano.

„MESSER WEG“-VERTRIEB, DUNAJ
II. SCHÖLLERHOFGASSE 5 ODD. 8

Številna zdravn. priznanja. 1000 priznalnih pisem. V inozemstvu z velikim uspehom že 3 leta uvedeno. Zavitek za poskušnjo za 5 kratno brijanje **K 1·—** v znamkah.

Avtomatična past!

Za podgane kron 4·—, za miši kron 2·40, ujame brez nadzorstva do 50 komadov v eni noči. Ne zapuste nobenega smrdu in so zopet same nastavijo. Past za ščurke edina te vrste na katero se ujame na tisoče ščurkov v eni noči à kron 2·40. Povsod najboljši uspeh. Pošlja po povzetju **Franc Humann, Dunaj, 2. Bezirk, Aloisgasse 3/24.** Mnogo pohvalnih pisem. Pred manj vrednimi ponarejanji se svari. V c. in kr. vojaških skladiščih v vporabi. Telefon 25890. 3701 6

Ste že
pokusili kavo
s Franckovo perl-ržjo,
znamka :Perlro:? Ona
ugaja tudi brez
zrnate kave.

Tovarna v Zagrebu.

C. kr. ministrstvo za deželno brambo

odd. XII., štev. 2916 iz 1912.

Javni ponudbeni razpis

dobave posteljnin, oblačil in perila za bolnišnice, črevljev za dom za c. kr. deželno brambo.

Ministrstvo za deželno brambo si namerava zagotoviti za leto 1913 potom splošnega natečaja dobavo raznih posteljnin, dalje oblačil in perila za bolnišnice ter črevljev za dom in vabi s tem k vlaganju pismenih ponudb, katere morajo dospeti najkasneje do

28. decembra 1912 do 10. ure dopoldne

pri vložnem zapisniku imenovanega ministrstva.

Na to dobavo se nanašajoči ponudbeni razpis, iz katerega je razvidna vrsta in število dobavnih predmetov, določila glede vlaganja ponudb in splošni dobavni pogoji, je bil v celoti objavljen v dnevniku »Slovenec« št. 286 z dne 12. decembra 1912.

Dunaj, v novembru 1912. 3853

Od c. kr. ministrstva za deželno brambo.

Josip Stupica 3800
jermenar in sedlar v Ljubljani, Slomškova ulica št. 6.
Priporoča svojo bogato zalogo najrazličnejših
konjskih oprav
krasno opremljenih; v zalogi je dalje
12 različnih sani
lahkih, po zelo nizki ceni.

3790

Naznanilo prodaje.

Podpisani oskrbnik konkurzne mase **Karla Lenčeta na Laverci** naznanja s tem, da se bode

dne 16. decembra 1912

vršila na **licu mesta na Laverci** prodaja nekaterih v konkurzno maso spadajočih, do sedaj še ne prodanih premičnin **iz proste roke** in sicer se proda:

30 velikih sodov (Lagergebinde), lege pri teh sodih, 1 aparat za filtriranje, kopališče (les in materijal).

Začetek prodaje ob 8. uri zjutraj.

V Ljubljani, dne 5. decembra 1912.

Dr. Ivan Taučar
kot oskrbnik konkurzne mase Karel Lenčeta na Laverci.

Na najvišje povelje Njegovega c. in kr. Apostolskega Veličanstva.

XXIX. c. kr. državna loterija

za skupne vojaške dobrodelne namene.

Ta denarna loterija, edina v Avstriji zakonito dovoljena, vsebuje 21.146 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 625.000 kron.

Glavni dobitek znaša 200.000 kron

Javno srečkanje se vrši 19. decembra 1912. Ena srečka stane 4 K.

Srečke se dobe pri oddelku za državne loterije na Dunaju III. Vordere Zollamtstraße 7, v loterijskih kolekturah, tobakarnah, davčnih, poštnih, brzojavnih in železniških uradih, v menjalnicah itd. Igralni načrt za kupce brezplačno. Srečke se dobivajo poštnine prosto. 3337 10

Oddelek c. kr. loterijskega ravnateljstva. (Oddelek za državne loterije.)

Razpis službe

organista in cerkovnika

v Radovljici. Plača 1100 kron v denarju in stanovanje. Mogoč bo tudi postranski prislužek pri hranilnici. Nastop službe lahko takoj. 3825

Župni urad Radovljica 9. dec. 1912.

Najcenejše in najbolj učinkujoče odvajalno sredstvo!

Filipa NEUSTEINA poslajene odvajalne krogljice

(Neusteinove Elizabetne krogljice)

Pred vsemi drugimi podobnimi izdelki imajo prednost te krogljice, **proste vsakih škodljivih primesi, vporabljajo se z največjim uspehom** pri boleznih v spodnjem delu telesa, lahno odvajajoče, kri čisteče; nobeno zdravilno sredstvo ni ugodneje in obenem povsem neškodljivo, da bi preprečilo izvor premnogih bolezni. Radi poslajene oblike jih radi uživajo otroci. Škatljica s 15 krogljicami stane 30 vin. ovoj z 8 škatljic, torej 120 krogljic, stane le **2 K.** Če se pošlje naprej **K 2·45**, se pošlje franko 1 ovoj.

zaprtje

Svarilo! Nujno se svari pred ponarejanji. Zahtevajte **Filipa Neusteina „odvajalne krogljice“** Pristne le, če nosi vsaka škatlja in navodilo našo zakonito varstveno znamko v rdeče-črnem tisku „Sv. Leopold“ in podpis „**Filip Neustein, Apotheker**“. Naše trgovsko sodnijsko zavarovane embalaže morajo imeti našo tvrdko

Filipa Neusteina lekarna
„pri sv. Leopoldu“
— Dunaj, Plankengasse 6. —

Zaloge v Ljubljani: **Rihard Sušnik, lekarnar,** 3459 in v več drugih lekarnah.

Med bravce časopisov 3280

razdelimo 3000 parov

izbornih, zelo elegantnih čevljev iz najbolj., trpežnega usnja na zadrgo, kot kaže slika, da se seznani naša tvrdka.

Plača se samo delo K 13·75 za 3 pare čevljev. - Čevlji bi sicer veljali K 42·—. Pošljemo popolnoma na izbero vsakomu v največjo zadovoljnost 3 pare čevljev za gospode ali dame, poljubne številke. Zamena dovoljena, tedaj nikak riziko. Pošilja po povzetju ali predplačilu.

Pošilja prva krščanska razpošiljalna za čevlje:
Franc Humann, Dunaj II., Aloisgasse 3/10 R.
Šele Vaše priporočilo bo nam donašalo korist.

Ženitbena ponudba.

Oblastveno izkušen zid. mojster srednje starosti, neomadeževane preteklosti, s 3000 K prihranka se želi priženiti na že obstoječo obrt, trgovino, gostilno ali posestvo.

Mladenke, katere imajo veselje do obrti ali posestva, se prosi, da pošljejo ponudbe s polnim naslovom na upravo tega lista pod „Značajen 3728“.

Fini ŠPIRIT

iz žita, najboljša kakovost za žganje priporoča v množinah od 60 litrov naprej po prav nizki tovarniški ceni **M. Rosner & Co., Ljubljana,** poleg pivovarne Union.

960 (52)

Ne pozabite imena „CONTRHEUMAN“

kajti tudi vi lahko rabite z preizkušeno in zdravniško priporočeno sredstvo pri nastopu revmatizma, protina ali nevralgije.

ki je vedno zanesljivo sredstvo 7

za hitro pomiritev in ozdravljenje, za splahnitev oteklin in zopetno pridobitev pregibnosti členkov in odstranitev utripanja učinkuje presenetljivo, zanesljivo za vribavanje, masažo ali obkladke.
1 pušica 1 krono.

Izdelovalnica in glavna zaloga v
lekarni B. FRAGNER-ja
c. kr. dvornega dobavitelja, **PRAGA III., št. 203.**
Pri naprej plačilu K 1·50 se pošlje 1 pušica franko
" " " " 5·— " " 5 " "
" " " " 9·— " " 10 " "

Pozor na ime izdelka in izdelovatelja!

ZALOGA V LEKARNAH.

V Ljubljani: Rih. Sušnik, Jos. Čižmar, dr. G. Piccoli. 3117

Hitra pomoč odločuje!

Konrad Rosenbauer & Kneitschel

v Lincu na Donavi prva tovarna bencinmotornih brizgalnic v Avstriji,

katera lahko dokaže z nad štirinajst izvrstno vspelimi slučaji, da je gašenje s temi modernimi zboljšanimi stroji najvspešneje.
Bogato ilustrovani ceniki glede vseh modernih, praktično sestavljenih dvo- in štirikolesnih ročnih brizgalnic, voznih in nosilnih mehaničnih pomikalnih lestev najnovejše konstrukcije, vozov za moštvo, vseh potrebnih gasilskih oprem, ter cevi izvrstne kvalitete tvrdke Konrad Rosenbauer v Lincu na Donavi dobi vsak na zahtevo brezplačno in franko.

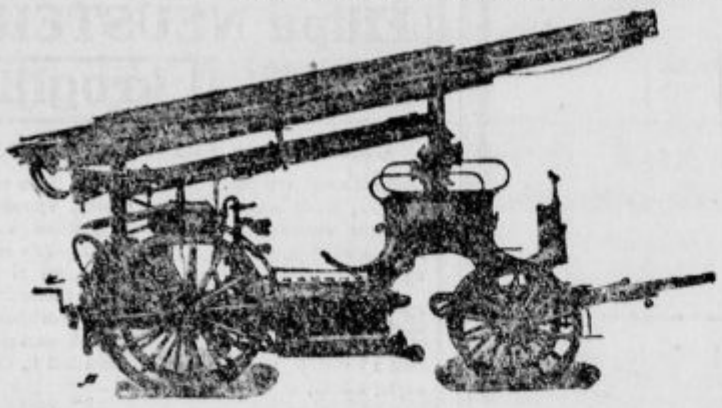

Društva obiskuje brezplačno zastopnik tvrdke

Fran Samsa

Zagreb, Gunduličeva ulica št. 21.

3562

Veliko izbiro najmodernejše pristne **kožuhovine** kot tudi krasne svile za bluze, baržun za obleke in plašče po znano nizkih cenah

priporoča

modna in športna trgovina

A. Persché

Ljubljana, Pred škofijo 21

3809

Pozor! Na obroke od 10 in 15 K naprej! Berite!

Najboljši klavir, pianino ali harmonij prvovrstnih svetovnih tvrdk: **Bösendorfer, R. Seizhammer** (najboljši klavirji sedanjosti), **Hölzl & Heitzmann** (neprekosljivi patent. pianini), **Laub & Gloss** (koncertni pianini) in **Hörügel** (amerik. harmoniji od 90 K naprej) **z desetletno postavnoobvezno garancijo** kupiš ali si izposodiš najcenejše izključno le pri general. zastopniku zgoraj omenjenih najboljših dvor- : : nih tvrdk **A. Brezniku,** sodnozaprisež. strokovnjaku in učitelju »Glasb. Mat.«, **Ljublj na,** Kongresni trg 15, Zvezda, nasproti ursulinske cerkve. Najraznovrst. izbera, vedno 30 do 40 klavirjev v zalogi. Najemnik postane lastnik klavirja, dočim je dosegla izposojevalnina višino kupnine. Najugodnejša zamenjava. Preigrani klavirji vedno v zalogi Uglaševanje in popravila točno in ceno.

Velikanska zaloga najboljših violin, harmonik, citer, tamburic, svežih strun, vseh ostalih glasbil in potrebščin ter muzikalij.

Najvedla, najpopolnejša in najsposobnejša tvrdka na avstr. jugu.

BOŽIČNA RAZSTAVA

v prostorih zavoda za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22.

Tam se sprejemajo tudi naročila od 11. do 21. decembra 1912. Izdelki državnega pletarskega tečaja: moderna oprava iz pletenin, vrtne senčnice, košare za potovanja, stojala za cvetlice in ročna dela, senčnice za morska obrežna kopališča, skladni stoli, pletene Kina-odeje, kopalni čevlji in vse pletenine za domačo rabo in luksus. 3786

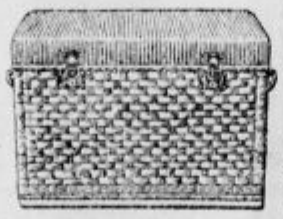

Ilustrovani ceniki zastonj.

Prva gorenjska industrija za pletarstvo v Radovljici.

Bruselj in Buenos Aires 1910: 3 velike zlate medalje.

R. WOLF MAGDEBURG-BUCKAU

Podružnica na Dunaju: III. Am Heumarkt štev. 21.

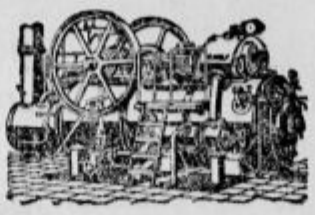

Patentni vročeparni lokomobili

z brezventilnim preciznim upravljanjem. 3438

Originalno strojedelstvo Wolf 10—800 HP.

obratni stroji z najvišjo popolnostjo in dobičkom, za industrijo in poljedelstvo.

Dosedaj izdelanih nad 720.000 K.

3861 **RAZGLAS.** P 15/12 45

C. kr. okrajno sodišče v **Kranjski gori** prodaja na predlog Janeza Kavalarja v gozdnih parcelah št. 650/16, 1384/66, 1384/67, 1920, 1953, 1954 in 1955 k. o. Dovje nahajajoč se smrekov in mecesnov les za skupno ceno po 8.480 K.

Dražba se bo vršila dne

20. decembra 1912 dop. ob 10¼ uri

pri tem sodišču v sobi štev. 4.

Ponudbe pod izklicno ceno se ne sprejemajo.

Kupnino vplačati je sodišču.

Vadij, ki je vpoložiti pred dražbo, znaša 848 K.

Dražbeni pogoji morejo se vpogledati pri sodišču ob uradnih urah.

c. kr. okrajna sodnija v Kranjski gori

odd. I., dne 10. decembra 1912.

Kolesarji, motoristi, automobilisti!

Vaša vozila se vzdržujejo po ceni in so vedno pripravljena za vožnjo, ako se ob času kot je sedaj, dajo pregledati, vse pomanjkljivosti nadomestiti in v uporabnem stanju v zato primernem prostoru shraniti. Kakor vsako leto tako tudi letos izgotovi to strokovnjaško natančno in po zelo nizki ceni, zato primeren prostor pa da brezplačno tvrdka

Karl Camernik & Ko.

Specijalna trgovina s kolesi, motorji, automobili in posameznimi deli. Mehanična delavnica in garaža

Ljubljana

3835

Izboljšajte promet v svoji gostilni z izvrstnim cenenim - plzenskim pivom - iz Češke delniške pivovarne v Čeških Budejevicah. Največja čisto slovanska pivovarna. Zaloga v Ljubljani: V. H. ROHRMANN. Zaloge v Zagrebu, Trstu, Pulju, Zadru i. t. d.

Okusite tisto pivo v slovanskem Grandhotelu „Balkan" Trst, via della Caserma in v slovanskem hotelu Lacroma na Gradu. 3453

MARIJA SATTNER

Ljubljana, Dunajska cesta 19, II. stop., II. nadstr. (Mediljatova hiša).

se priporoča prečastiti duhovščini za

izdelovanje cerkvenih paramentov.

Izdeluje cele **ornate, kazule** v vseh liturgičnih barvah **pluvijale, obhajilne burze, štole** in vse za službo božjo potrebne stvari, priprosto in najfineje, kakor se glasi naročilo, v svilnatem in zlatem vezenju. — **Izdeluje** tudi

bandera in baldahine

ter izvršuje vsakovrstno **cerkveno perilo** iz pristnega platna. — Vporablja samo dobro blago, cene po mogočnosti nizke, zagotavlja trpežno, vestno delo in hitro postrežbo. — Prenovljenje starih paramentov tudi radovoljno prevzame.

13

Kranjska deželna banka v Ljubljani

v deželnem dvorcu vhod v Gosposki ulici 2.

Obrestuje hranilne vloge po 4¼% brez vsakega odbitka. Obresti se pripisujejo glavnici **polletno.** Vloge v tekočem, giro-računu in na blagajniške liste po najugodnejših pogojih.

Daje komunalna posojila občinam, okrajnim in šolskim odborom ter zdravstvenim zastopom v **4½%** komunalnih zadolžnicah.

Hipotekarna posojila v zastavnih listih po **4½%**

Eskomptuje menice denarnih zavodov in daje **lombardna posojila.** Prodaja **lastne pupilarno-varne komunalne zadolžnice in zastavne liste.**

Banka je pupilarno varen zavod, ter jamči zanjo dežela Kranjska.

Uradne ure za stranke vsak delavnik od pol 9. ure dopoldne do 1. ure popoldne.